

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

CURRICULUM NAȚIONAL

GEOGRAFIE

Clasele V-IX

- **Curriculum disciplinar**
- **Ghid de implementare**

Chișinău, 2020

CURRICULUM DISCIPLINAR

Aprobat:

- Consiliul Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 22 din 05.07.2019
- Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 906 din 17.07.2019

COORDONATORI:

- **Angela CUTASEVICI**, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC
- **Valentin CRUDU**, dr., șef Direcție învățământ general, MECC, coordonator al managementului curricular
- **Corina LUNGU**, consultant principal, MECC, coordonator al grupului de lucru

EXPERȚI-COORDONATORI:

- **Vladimir GUȚU**, dr. hab., prof. univ., USM, expert-coordonator general
- **Rodica NEAGA**, dr., grad didactic superior, IPLT „Orizont”, Chișinău, expert-coordonator pe aria curriculară *Educație socioumanistică*

GRUPUL DE LUCRU:

- **Elena BEREGOI** (coordonator), grad didactic superior, IPLT „Mihail Kogălniceanu”, Chișinău
- **Svetlana AXÎNTI**, grad didactic superior, LCI „Prometeu-Prim”, Chișinău
- **Mariana JIOARĂ**, grad didactic superior, IPLT „Onisifor Ghibu”, Orhei
- **Raisa LAZARI**, grad didactic superior, IPLT „Aleksandr Pușkin”, Chișinău
- **Elena SOCHIRCĂ**, dr., conf. univ., US Tiraspol
- **Vitalie SOCHIRCĂ**, dr., conf. univ., USM
- **Angela VÎȘCOVSCHI**, grad didactic superior, IPLT „Evrika”, Râbnîța

Geografie: Curriculum național : Clasele 5-9 : Curriculum disciplinar : Ghid de implementare / Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova ; coordonatori: Angela Cutasevici, Valentin Crudu, Corina Lungu ; grupul de lucru: Elena Beregoi (coordonator) [et al.]. – Chișinău : Lyceum, 2020 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 88 p. :tab.

Referințe bibliogr.: p. 87-88 (39 tit.). – 2000 ex.

ISBN 978-9975-3437-0-1.

373.5.091:911(073)

G 31

GHID DE IMPLEMENTARE

Elaborat în conformitate cu prevederile Curriculumului disciplinar, aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 906 din 17.07.2019

COORDONATORI:

- **Angela CUTASEVICI**, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC
- **Valentin CRUDU**, dr., șef Direcție învățământ general, MECC, coordonator al managementului curricular
- **Corina LUNGU**, consultant principal, MECC, coordonator al grupului de lucru

EXPERȚI-COORDONATORI:

- **Vladimir GUȚU**, dr. hab., prof. univ., USM, expert-coordonator general
- **Rodica NEAGA**, dr., grad didactic superior, IPLT „Orizont”, Chișinău, expert-coordonator pe aria curriculară *Educație socioumanistică*

GRUPUL DE LUCRU:

- **Elena BEREGOI** (coordonator), grad didactic superior, IPLT „Mihail Kogălniceanu”, Chișinău
- **Svetlana AXÎNTI**, grad didactic superior, LCI „Prometeu-Prim”, Chișinău
- **Mariana JIOARĂ**, grad didactic superior, IPLT „Onisifor Ghibu”, Orhei
- **Raisa LAZARI**, grad didactic superior, IPLT „Aleksandr Pușkin”, Chișinău
- **Elena SOCHIRCĂ**, dr., conf. univ., US Tiraspol
- **Vitalie SOCHIRCĂ**, dr., conf. univ., USM
- **Angela VÎȘCOVSCHI**, grad didactic superior, IPLT „Evrika”, Râbnîța

PRELIMINARI

Actualul *Curriculum* la *Geografie* reprezintă documentul normativ principal ce conturează viziunea asupra parcursului educațional la disciplină. Acest document proiectează așteptările societății cu privire la rezultatele scontate ale învățării pentru nivelul 2 – învățământul secundar, ciclul I: învățământul gimnazial, cu referire la disciplina *Geografie*. *Curriculumul* la *Geografie* este parte componentă a *Curriculumului Național*, prin care se realizează procesul sistematic și treptat de învățare, dezvoltare și formare, bazat pe finalități educaționale, prin selecția riguroasă a conținuturilor, metodelor de învățare/predare/formare și de evaluare a rezultatelor învățării.

Prezentul *Curriculum* este a IV-a generație de acest tip de documente și a II-a generație de Curricula centrate pe competențe, constituind o dezvoltare a *Curriculumului* 2010. Necesitatea schimbărilor a fost determinată de promovarea unor noi politici educaționale și curriculare cu referire la dezvoltarea sistemului educațional.

Documentele normative naționale și internaționale de politici educaționale, care stau la baza elaborării *Curriculumului* dat sunt:

- *Codul Educației al Republicii Moldova*, nr. 152 din 17.07.2014, cu modificările ulterioare;
- *Cadrul de referință al Curriculumului Național*, aprobat prin ordinul ME nr. 432 din 29 mai 2017;
- *Carta Internațională a Educației prin Geografie*, 1992 și 2016;
- *Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*, adoptate de Parlamentul și Consiliul European la Bruxelles, în data de 22 mai 2018;
- *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal*, aprobat anual prin ordinul MECC.

Curriculumul actual asigură dezvoltarea elevului în raport cu particularitățile individuale ale acestuia în calitate de subiect al procesului educațional. *Curriculumul* asigură relevanța studiilor, axarea pe formarea de competențe, pregătirea pentru a face față provocărilor lumii contemporane, centrarea pe experiențele individuale ale elevilor și inițiază în activitatea de instruire și participare activă la viața cotidiană.

Funcțiile *Curriculumului* sunt:

- aplicarea cu succes a politicilor educaționale a statului la nivel de disciplină;
- reglementarea procesului de predare – învățare – evaluare a *Geografiei* în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- construirea demersurilor educaționale pornind de la cerințele educaționale speciale ale elevilor (CES);
- asigurarea pentru cadrele didactice a reperelor ce vizează proiectarea didactică și desfășurarea demersului educațional la *Geografie*;
- oferirea suportului ce vizează elaborarea manualelor școlare, ghidurilor metodologice, instrumentelor de evaluare și a altor produse curriculare.

Profesorii de geografie vor elabora proiectarea didactică, realizând conexiunea dintre competențe, conținuturi, activități și produse de învățare.

Pentru a desfășura un proces educațional de calitate, profesorii de geografie au libertatea de a elabora o strategie proprie de proiectare/organizare a procesului educațional, în vederea formării la elevi a unor valori și atitudini în funcție de cerințele societății

contemporane. În funcție de resursele didactice disponibile și caracteristicile colectivului de elevi, profesorul de geografie va decide:

- gruparea elementelor de conținut în unități de învățare, cu respectarea progresiei graduale de formare a competențelor specifice la *Geografie*;
- operarea, la necesitate, a ordinii parcurgerii conținuturilor, cu respectarea logicii științifice și didactice a elementelor de conținut în cadrul unei unități de învățare;
- modificarea unităților de timp recomandate în tabelul din capitolul II. *Administrarea disciplinei*, în funcție de circumstanțele reale și de particularitățile individuale ale elevilor;
- utilizarea personalizată a activităților și produselor de învățare recomandate;
- proiectarea strategiilor de predare – învățare – evaluare, optând pentru tehnici și metode actuale, axate pe elev.

Curriculumul este destinat autorilor: de manuale la geografie, de ghiduri metodologice și a altor resurse de învățare (atlase geografice școlare, caiete de lucru ș.a.), profesorilor de geografie, inspectorilor școlari, conducătorilor instituțiilor de învățământ, părinților, elevilor și studenților.

I. REPERE CONCEPTUALE

Curriculumul la disciplină se axează pe finalitățile educației, având drept scop major formarea la elevi a unui sistem de competențe specifice prin prisma studierii *Geografiei*. Actualul *Curriculum* include următoarele componente: *Repere conceptuale*, *Administrarea disciplinei*, *Competențe specifice disciplinei*, *Unitățile de învățare (care includ unități de competențe, unități de conținut, activități și produse de învățare recomandate)*, *Reperete metodologice de predare – învățare – evaluare*.

Curriculumul ca teorie. *Curriculumul* abordează instruirea și educația elevilor prin intermediul *Geografiei*, din perspectiva armonizării modelului psihocentric (centrat pe individualitatea fiecărui elev) și a celui sociocentric (care presupune acțiunea în grup a elevilor și relaționarea cu ceilalți), în funcție de realitatea educațională concretă. Studiarea *Geografiei* este percepută nu ca un scop în sine, ci ca o oportunitate de a forma la elevi anumite competențe specifice ca parte a unor competențe-cheie/transversale, prevăzute de documentele naționale *Codul educației* și cele europene (în primul rând, competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adoptate de *Parlamentul și Consiliul European* la Bruxelles la 22 mai 2018).

Curriculumul ca finalitate este axat pe sistemul de competențe, care constituie finalități educaționale, rezultate măsurabile, obținute în cadrul procesului de învățare a *Geografiei*, prin care se certifică în ce măsură și la ce nivel competențele au fost formate și dezvoltate. Competența, în diferite forme ale sale de manifestare și de complexitate, reprezintă finalitatea care poate fi măsurată/evaluată prin preacizii, reprezentate de unitățile de competență. Pornind de la conceptul de competență ca finalitate, ea poate include următoarele componente:

- acțiune/activitate, redată printr-un verb, este elementul-cheie al competenței;
- indicator al domeniului (Cunoaștere și înțelegere; Aplicare și operare; Integrare și transfer) urmărește realizarea integralității cunoștințelor, capacităților și atitudinilor în dinamică și pe etape;
- aspectul condițional al finalității (domeniul, subiectul) are drept scop corelarea competențelor specifice la *Geografie* cu cele cheie/transversale;
- indicator general privind nivelul de realizare a acțiunii sau a produsului în contextul dat de învățare vizează orientarea spre problemele locale, regionale, globale și interculturale.

Curriculumul prevede formarea la elevi a **5 competențe specifice** la disciplina *Geografie* comune pentru ciclul gimnazial și cel liceal.

Aceste 5 competențe specifice derivă din competențele-cheie/transversale și se proiectează taxonomic, fiind dezvoltate la elevi pe întreaga perioadă de școlarizare. Pentru formarea și dezvoltarea competențelor specifice sunt indicate unitățile de competență, care se dobândesc ca preacizii pe parcursul unui an școlar. Unitățile de competență sunt concepute după principiul gradualității, cu un nivel de complexitate în creștere pentru fiecare etapă a procesului educațional, pentru anii de studiu. În procesul de proiectare a competențelor specifice disciplinei *Geografie* și a unităților de competență, a fost aplicat cadrul taxonomic axat pe domeniile: *Cunoaștere și înțelegere; Aplicare și operare; Integrare și transfer*. Conceptul competențelor din prezentul *Curriculum* prevede următoarea regulă: o unitate de competență odată inclusă în matricea competențelor

și formată la o etapă a procesului educațional (la o anumită clasă), se va utiliza ulterior fără a mai fi menționată la clasele superioare. Matricea dezvoltării competențelor specifice la *Geografie* pentru învățământul gimnazial este prezentată în Tabelul nr. 2.

Specificul structurii *Curriculumului* actual la *Geografie* este determinat de abordarea individuală, unde unitățile de competență redau coerența ca fiind una concentrică, nu liniară, astfel accentul trece direct pe formarea competențelor. *Unitățile de competență* sunt corelate cu *activitățile de învățare și produsele recomandate*, care reflectă modalitatea de formare a competențelor.

În același timp, teoria competențelor nu anulează *obiectivele operaționale* ale unei lecții. Dimpotrivă, ele sunt în interdependență, iar formularea lor corectă trebuie corelată cu *unitățile de competență*. Anume prin atingerea obiectivelor operaționale, în cadrul lecției, elevii asimilează preachiiziții inițiale, constituate ale competențelor.

Conținuturile Curriculumului. Cu referire la unitățile de conținut la *Geografie*, Curriculumul actual este centrat pe următoarele aspecte:

- selectarea conținuturilor din perspectiva:
 - consecutivității logice a conținuturilor științifice ale *Geografiei*, ordonate gradual după nivelul de complexitate;
 - asigurării formării eficiente a competențelor elevilor, în raport cu oportunitățile și particularitățile lor individuale;
 - raportării la nevoile și interesele elevilor, astfel încât materia studiată să întru-nească: caracterul funcțional, necesitățile unei culturi generale și aplicarea în viața cotidiană;
- identificarea unor noțiuni geografice principale și a unei liste relevante și dozate de obiective geografice, studierea cărora este necesară pentru dobândirea achizițiilor de bază la *Geografie*;
- realizarea unor lucrări practice (una în clasa a V-a și câte 2 în clasele a VI-a - a IX-a) pe teme relevante, cu un caracter aplicativ și care contribuie semnificativ, la formarea unor competențe specifice la elevi; lucrările practice au statut obligatoriu și vor fi evaluate cu notă;
- structurarea conținuturilor pe unități de conținut/module, în raport cu procesul de evaluare a rezultatelor învățării la disciplină reglementat de organele abilitate (de exemplu, la clasele a V-a - a IX-a sunt recomandate câte 4 evaluări sumative pe an);
- studierea geografică a țării noastre și a ținutului natal al elevilor, atât prin conținuturile științifice (îndeosebi în clasele a VIII-a și a IX-a), cât și prin realizarea lucrărilor practice obligatorii;
- valorificarea conținuturilor care se referă la utilizarea rațională și protecția patrimoniului natural și cultural mondial și național, pentru formarea competenței specifice nr. 5, gradual la toate clasele, inclusiv prin implicare activă și acțiuni concrete.

Eșalonarea pe clase a conținuturilor curriculare respectă în mare parte *Curriculumul* ediția anului 2010. **Elementele de noutate sunt:**

- a) reeșalonarea unor conținuturi prin trecerea lor în clasele superioare, în vederea asigurării conexiunilor interdisciplinare ale *Geografiei* (de exemplu: cu *Matematica* și *Fizica*) și de optimizare a studierii unor conținuturi; de exemplu: unele noțiuni geografice au fost transferate în clasele mai mari, precum și conținuturile ce vizează coordonatele geografice și de oceane au fost transferate în clasa a VII-a (toate oceanele se vor studia într-un singur modul – Oceanul Planetar);

- b) introducerea unor unități cu un conținut cu caracter practic, ce se referă la viața cotidiană și de multitudinea problemelor cu care se confruntă societatea umană în perioada actuală: *Procesele și fenomenele geografice de risc* (cu un caracter fizico-geografic); *Probleme actuale* (cu un caracter uman-geografic); acestea sunt completate și de rubrica *Studii de caz*, care propune o listă de activități de învățare obligatorii, menite să consolideze și să valorizeze achizițiile elevilor la *Geografie*;
- c) excluderea unor unități de conținut nerelevante, în special a excesului de conținuturi geologice (de exemplu: *Evoluția geologică a teritoriului continentelor și a Republicii Moldova* în clasele a VI-a, a VII-a și a VIII-a).

În clasa a V-a elevii vor studia **Geografia generală**, care include aspecte fundamentale despre planeta Pământ, natură și societatea umană, conținutul fiind structurat în 4 module: *Terra – planeta noastră; Litosfera; Atmosfera și hidrosfera; Biosfera, solul și societatea umană a Terrei*.

Clasa a VI-a prevede studierea **Geografiei continentelor**, începând cu o abordare generală (continente și bazine oceanice, descoperiri geografice, harta geografică), urmată de studierea continentelor situate integral sau preponderent în emisfera de sud (care au caracteristici mai omogene și multe similitudini), cu următoarele 4 module: *Continente și bazine oceanice; Continentul Africa; Continentul America de Sud; Continentele Australia și Antarctica*.

În clasa a VII-a se va studia **Geografia continentelor și a oceanelor**, structurată în 4 module: *Rețeaua de grade a hărții geografice; Continentul America de Nord; Continentul Eurasia; Oceanul Planetar*. Astfel, elementele ce se referă la aplicarea rețelei de grade a hărții geografice au fost transferate în clasa a VII-a, pentru a succeda studierea acestui conținut geografic esențial învățării sistemului de grade la Matematică. Urmează studierea continentelor nordice (mai eterogene și complexe sub raport geografic) și a Oceanului Planetar ca unitate de conținut integră.

În următoarele două clase se va studia *Geografia țării noastre*:

- în clasa a VIII-a – **Geografia fizică a Republicii Moldova**, cu 4 module (*Poziția fizico-geografică și relieful; Clima și apele; Vegetația, lumea animală și solul; Zonele naturale și ariile naturale protejate*);
- în clasa a IX-a – **Geografia umană a Republicii Moldova**, cu 4 module (*Teritoriul și resursele naturale; Populația și așezările umane; Economia națională (sectorul primar și secundar); Economia națională (sectorul terțiar) și dezvoltarea sustenabilă*).

Curriculumul ca proces presupune unele activități ale cadrului didactic de *Geografie* de preimplementare a Curriculumului (realizarea proiectării didactice de lungă și de scurtă durată și aprobarea acesteia ș.a.), urmate de activități de implementare (prin realizarea predării – învățării – evaluării și monitorizarea acestui proces) și post-implementare (realizarea conexiunii inverse și optimizarea procesului educațional). În acest sens, realizarea scopurilor prezentului *Curriculum* presupune o abordare constructivistă și interactivă a procesului educațional la *Geografie*, axat pe experiențele elevilor și pe crearea unui mediu de învățare pozitiv, motivant, interesant și aplicativ. Unele repere specifice privind metodologia proiectării didactice la *Geografie* sunt prezentate în *Ghidul de implementare a curriculumului*.

Curriculumul ca produs reprezintă un set de documente curriculare, în care se proiectează și se explică ceea ce se urmărește în școală, în clasă sau în afara ei, atunci când elevii sunt ghidați de cadrele didactice printr-un ansamblu de activități și produse de învățare. **Curriculumul ca produs** stă la baza elaborării documentelor curriculare *de tip proiectiv* (proiecte didactice de lungă durată, proiectări ale unităților de învățare, proiecte didactice de scurtă durată) și *de tip metodologic* (manuale școlare, ghiduri metodologice, softuri educaționale, teste de evaluare și alte instrumente curriculare).

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Geografie are statut de disciplină obligatorie pentru învățământul gimnazial, fiind parte componentă a ariei curriculare *Educație socioumanistică*. Bugetul de timp săptămânal al disciplinei este de o oră și anual de 34 ore pentru clasele V-VIII și 33 ore pentru clasa a IX-a, Tabelul nr. 1.

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de conținuturi pe clase	Nr. de ore pe an	Asigurarea didactică/curriculară
Obligatorie	Educație socioumanistică	a V-a	4	34	Manual Ghid metodologic Atlas geografic școlar
		a VI-a	4	34	
		a VII-a	4	34	
		a VIII-a	4	34	
		a IX-a	4	33	

Tabelul nr. 1 Administrarea disciplinei școlare *Geografie*, ciclul gimnazial.

Detalierea orientativă și modalitatea de structurare a activității de predare – învățare – evaluare la disciplina *Geografie* în raport cu conținuturile curriculare se stabilește prin *Reperete metodologice de organizare a procesului educațional la disciplină*, aprobate anual prin ordinul ministrului.

III. COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI – GEOGRAFIE

1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului;
2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic;
3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană;
4. Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții;
5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural sub aspect social, intercultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic.

3.1. MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENTELOR SPECIFICE LA GEOGRAFIE (învățământul gimnazial)

COMPETENȚE SPECIFICE	UNITĂȚI DE COMPETENȚĂ (pe clase)				
	V	VI	VII	VIII	IX
1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului	<p>1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte</p> <p>1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date, conform criteriilor prestabilite</p> <p>1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice observate direct sau indirect</p>	<p>1.1. Recunoașterea sensului termenilor geografici în descrierea realității geografice</p> <p>1.2. Asocierea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice date după criterii prestabilite</p> <p>1.3. Descrierea structurată a realității geografice, utilizând termeni specifici</p>	<p>1.1. Expunerea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici în caracterizarea realității geografice</p> <p>1.2. Clasificarea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice după criterii prestabilite</p> <p>1.3. Interpretarea informațiilor despre realitatea geografică regională, utilizând termeni specifici</p>	<p>1.1. Formularea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici explicând realitatea geografică</p> <p>1.2. Sistematizarea unor elemente, procese și fenomene naturale după criterii prestabilite</p> <p>1.3. Prezentarea algoritimizată a realității geografice naturale prin mijloace și limbaje specifice</p>	<p>1.1. Utilizarea terminologiei geografice pentru caracterizarea realității geografice social-economice</p> <p>1.2. Sistematizarea unor elemente, procese și fenomene social-economice după anumite criterii</p> <p>1.3. Aprecierea realității geografice social-economice prin mijloace și limbaje specifice</p>
2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic	<p>2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice, utilizând semne convenționale</p> <p>2.2. Localizarea elementelor geografice pe reprezentări grafice și cartografice după punctele cardinale</p>	<p>2.1. Poziționarea elementelor geografice pe reprezentări cartografice, utilizând rețeaua de paralele și meridiane principale</p> <p>2.2. Determinarea distanțelor dintre elementele geografice pe suporturi cartografice</p>	<p>2.1. Localizarea elementelor realității geografice pe reprezentări cartografice conform coordonatelor geografice</p> <p>2.2. Rezolvarea exercițiilor geografice în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice</p>	<p>2.1. Raportarea elementelor, proceselor, fenomenelor naturale la suporturi statistice, grafice și cartografice tematice</p> <p>2.2. Interpretarea suporturilor statistice, grafice și cartografice pentru caracterizarea realității geografice naționale</p>	<p>2.1. Reprezentarea grafică și cartografică a unor elemente social-economice, utilizând date statistice</p> <p>2.2. Relaționarea elementelor social-economice în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice</p>

	<p>2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică, în baza unor reprezentări cartografice</p>	<p>2.3. Ordonarea ghidată a elementelor, proceselor și fenomenelor geografice în reprezentări grafice și cartografice</p>	<p>2.3. Caracterizarea realității geografice regionale în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice</p>	<p>2.3. Explicarea proceselor și fenomenelor naturale, utilizând suporturi grafice și cartografice</p>	<p>2.3. Formularea unor convingeri despre realitatea geografică social-economică, în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice</p>
<p>3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului la nivel local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană</p>	<p>3.1. Perceperea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local</p>	<p>3.1. Identificarea ghidată a situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional</p>	<p>3.1. Recunoașterea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional</p>	<p>3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național</p>	<p>3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă social-economice la nivel local și național</p>
	<p>3.2. Distingerea ghidată a cauzelor unor situații-problemă ale mediului la nivel local</p>	<p>3.2. Recunoașterea dirijată a relațiilor cauză-efect în cadrul unor situații-problemă ale mediului la nivel regional</p>	<p>3.2. Compararea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional în baza unui algoritm</p>	<p>3.2. Realizarea studiilor de caz privind soluționarea unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național</p>	<p>3.2. Deducerea unor măsuri de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național</p>
<p>4. Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții</p>	<p>4.1. Identificarea elementelor spațiului geografic, folosind noțiuni din științe, tehnologii și matematică</p>	<p>4.1. Recunoașterea ghidată a caracteristicilor regionale ale spațiului geografic, utilizând TIC</p>	<p>4.1. Caracterizarea ghidată a spațiului geografic regional cu ajutorul TIC, în baza unui algoritm</p>	<p>4.1. Explicarea realității geografice naționale realizând conexiuni interdisciplinare</p>	<p>4.1. Argumentarea realității geografice social-economice, realizând conexiuni interdisciplinare</p>
	<p>4.2. Orientarea în spațiul geografic folosind instrumente și mijloace specifice</p>	<p>4.2. Aplicarea dirijată a unor elemente din științe, tehnologii și matematică în studierea spațiului geografic regional</p>	<p>4.2. Realizarea studiilor de caz cu referire la spațiul geografic regional, utilizând conexiuni interdisciplinare</p>	<p>4.2. Explorarea spațiului geografic local și național, utilizând conexiuni interdisciplinare</p>	<p>4.2. Investigarea spațiului uman-geografic, utilizând conexiuni interdisciplinare</p>

5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural sub aspect social, intercultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic	5.1. Identificarea diversității naturale și culturale a realității geografice	5.1. Identificarea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural regional	5.1. Distingerea rolului diversității naturale și culturale în mediul geografic regional	5.1. Explicarea diversității naturale a spațiului național în raport cu cel regional	5.1. Estimarea impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural din perspectiva dezvoltării sustenabile
	5.2. Enumerarea unor acțiuni de protecție a patrimoniului natural și cultural	5.2. Descrierea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural din diferite regiuni ale Terrei	5.2. Compararea trăsăturilor spațiului geografic regional, valorificând patrimoniul mondial	5.2. Deducerea unor măsuri de protecție a patrimoniului natural național	5.2. Propunerea unor proiecte cu caracter antreprenorial, cu referire la patrimoniul natural și cultural național
Total:	12	12	12	12	12

Tabelul nr. 2 Matricea dezvoltării competențelor la Geografie, ciclul gimnazial

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Clasa a V-a Geografie generală

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte.</p>	<p>TERRA – PLANETA NOASTRĂ</p> <p>Noțiuni: geografie, glob geografic, hartă geografică, ecuator, paralelă, meridian, pol geografic, continent.</p> <p>Obiective geografice:</p> <p>Continente: Eurasia, America de Nord, America de Sud, Africa, Australia, Antarctica.</p>	<p>1.1. Identificarea termenilor geografici în texte literare sau geografice, în surse mass-media, reviste, emisiuni TV etc.; Pronunțarea și scrierea corectă a termenilor și a denumirilor geografice; Expunerea, în cuvinte proprii, a principalelor noțiuni geografice, cu referire la unitatea de conținut studiată.</p>
<p>1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date, conform criteriilor prestabilite.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geografia – știința despre Pământ • Particularitățile generale ale Terrei ca planetă: forma și mișcările Pământului (în jurul axei sale și în jurul Soarelui) 	<p>1.2. Clasificarea elementelor geografice pe tipuri/categorii/criterii de clasificare, în funcție de unitatea de conținut studiată; Selectarea elementelor geografice, date conform unor particularități/criterii specifice.</p>
<p>1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice, observate direct sau indirect.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reprezentarea suprafeței Pământului: globul geografic, harta geografică • Modalitățile și mijloacele specifice de orientare în spațiu • <i>Orientarea în orizontul local (lucrare practică)</i> 	<p>1.3. Descrierea, în scris sau oral, a unor elemente, procese, fenomene geografice observate direct și indirect; Caracterizarea unor procese și fenomene geografice, observate direct și indirect, aplicând algoritmul dat.</p>
<p>2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice, utilizând semne convenționale.</p>	<p>LITOSFERA</p> <p>Noțiuni: litosferă, relief, munte, câmpie, podiș, deal, vulcan, cutremur de pământ.</p> <p>Obiective geografice:</p> <p>Munți: Alpi (vârful Mont Blanc), Carpați, Ural, Himalaya (vârful Chomolungma/Everest).</p>	<p>2.1. Enumerarea modalităților de reprezentare grafică și cartografică a unor elemente, procese, fenomene geografice; Compararea modalităților de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice; Prezentarea sub formă de organizatori grafici și cartografici a informației geografice; Utilizarea semnelor convenționale la transpunerea informației geografice pe un suport cartografic.</p>

<p>2.2. Localizarea elementelor geografice pe reprezentări grafice și cartografice după punctele cardinale.</p> <p>2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică, în baza unor reprezentări cartografice.</p> <p>3.1. Perceperea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local.</p>	<p>Podișuri: Moldovei Centrale, Tibet, Braziliei. Câmpii: Europei de Est, Mării Negre, Mesopotamiei, Amazonului. Dealuri: Bălănești. Vulcani: Vezuviu, Etna, Hekla, Kilimanjaro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Structura internă a Pământului • Rocile: magmatice și sedimentare • Factorii interni și externi de modelare a scoarței terestre • Procesele și fenomenele geografice de risc: cutremure de pământ și erupții vulcanice • Formele majore de relief continental: caracteristici generale, clasificarea după altitudine 	<p>2.2. Exerciții de identificare a elementelor geografice pe hartă; Localizarea elementelor geografice observate pe hartă și pe teren față de punctele cardinale; Realizarea unor reprezentări cartografice simple ale orizontului local.</p> <p>2.3. Realizarea unor texte simple în baza citirii unor reprezentări cartografice; Interpretarea imaginilor fotografice și materialelor grafice și cartografice în descrierea realității geografice.</p> <p>3.1. Identificarea unor situații-problemă ale mediului din localitatea natală, prin observare directă și dirijată (poluare, procese și fenomene geografice de risc ș.a.); Completarea unor fișe cu reguli de comportament în cazul unor procese și fenomene geografice de risc; Elaborarea comunicărilor/proiectelor ce vizează unele situații-problemă ale mediului, în baza unui algoritm dat.</p>
<p>3.2. Distingerea ghidată a cauzelor unor situații-problemă ale mediului la nivel local.</p> <p>4.1. Identificarea elementelor spațiului geografic, folosind noțiuni din științe, tehnologii și matematică.</p>	<p>ATMOSFERA ȘI HIDROSFERA</p> <p>Noțiuni: atmosferă, presiune atmosferică, vânt, precipitații atmosferice, vreme, climă, hidrosferă, ocean, mare, insulă, peninsula, strâmtoare, râu, afluent, ape subterane. Obiective geografice:</p> <p>Oceane: Pacific, Atlantic, Indian, Arctic. Mări: Neagră, Mediterană. Golfuri: Persic, Mexic. Insule: Groenlanda, Marea Britanie. Peninsule: Arabia, India, Balcanică. Strâmtoni: Gibraltar. Râuri: Dunărea, Prut, Nistru, Amazon, Gange, Mississippi, Nil. Cascade: Angel, Niagara. Lacuri: Caspic, Baikal.</p>	<p>3.2. Analizarea dirijată a unor situații-problemă ale mediului din localitatea natală, pentru a identifica cauzele acestora; Deducerea ghidată a unor soluții simple la situațiile-problemă ale mediului la nivel local.</p> <p>4.1. Determinarea unor caracteristici ale elementelor geografice prin calcule matematice simple (doar cu numere reale pozitive); desfășurării unor procese și fenomene geografice, utilizând noțiuni din domeniul științelor; Prelucrarea datelor geografice cu ajutorul diferitelor instrumente TIC.</p>

<p>4.2. Orientarea în spațiul geografic folosind instrumente și mijloace specifice.</p> <p>5.1. Identificarea diversității naturale și culturale a realității geografice.</p> <p>5.2. Enumerarea unor acțiuni de protecție a patrimoniului natural și cultural.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Compoziția și structura atmosferei • Temperatura aerului • Presiunea atmosferică și formarea vânturilor • Precipitațiile atmosferice: formarea, clasificarea după starea de agregare, importanța • Vremea și elementele ei • Clima și importanța ei pentru natură și societatea umană • Circuitul apei în natură: caracteristici generale • Oceanul Planetar: părțile componente • Valurile și curenții oceanici: caracteristici generale • Râurile și lacurile: caracteristici generale, importanța • Apele subterane: caracteristici generale, importanța • Procesele și fenomenele geografice de risc: secetă, furtună, grindină, inundații <p>BIOSFERA, SOLUL ȘI SOCIETATEA UMANĂ A TERREI</p> <p>Noțiuni: biosferă, sol, zonă naturală, populație, rasă umană.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Factorii care determină diversitatea lumii organice pe Terra • Solul: caracteristici generale • Zonele naturale: caracteristici generale • Populația Terrei. Rasele umane • Populația și așezările umane din Republica Moldova • Activitatea populației în agricultură, industrie și servicii: caracteristici generale • Procesele și fenomenele geografice de risc: dispariția speciilor de plante și animale 	<p>4.2. Exerciții de orientare în spațiu cu ajutorul busolei, GPS-ului și a altor mijloace specifice; Exerciții de orientare în spațiu după semnele locale.</p> <p>5.1. Elaborarea comunicărilor/referatelor/prezentărilor/proiectelor cu referire la diversitatea naturală și culturală a realității geografice; Compararea diversității naturale și culturale a realității geografice prin discuții tematice; Descrierea structurată a diversității naturale și culturale a realității geografice prin poster.</p> <p>5.2. Identificarea măsurilor de protecție a patrimoniului natural și cultural în baza observațiilor directe și indirecte; Propunerea unor soluții de ameliorare a problemelor mediului în localitatea natală, în baza unor dezbateri; Elaborarea proiectelor individuale și de grup cu privire la protecția patrimoniului natural și cultural.</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Semne ale naturii în orientarea în timp și spațiu; - Reguli de comportament în timpul calamităților naturale; - Activități umane ale populației din localitatea natală. <p>Produce școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor și vizitelor tematice la obiective naturale și social-economice din localitate/țară, ghidate de profesor; - Harta-contur completată cu obiective geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.
---	---	--

La sfârșitul clasei a V-a, elevul poate:

- utiliza termenii geografici în diferite texte, în surse mass-media, reviste, emisiuni TV;
 - citi semnele convenționale pe un suport cartografic și grafic;
 - recunoaște situații-problemă ale mediului la nivel local;
 - descrie unele elemente, procese și fenomene geografice, observate direct și indirect, prin conexiuni interdisciplinare;
 - identifica elemente ale diversității naturale și culturale,
- manifestând atitudini și valori specifice:***
- respect și responsabilitate față de natură și comunitatea umană;
 - interes pentru studierea și protecția patrimoniului natural și uman din localitate;
 - interes, respect și toleranță pentru alte etnii și culturi;
 - implicare în activități dirijate, de protecție a naturii.

Clasa a VI-a
Geografia continentelor

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Recunoașterea sensului termenilor geografici în descrierea realității geografice.</p> <p>1.2. Asocierea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice date după criterii prestabilite.</p> <p>1.3. Descrierea structurată a realității geografice, utilizând termeni specifici.</p> <p>2.1. Poziționarea elementelor geografice pe reprezentări cartografice, utilizând rețeaua de paralele și meridiane principale.</p>	<p>CONTINENTE ȘI BAZINE OCEANICE</p> <p>Noțiuni: bazin oceanic, scara hărții, tropic, cerc polar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Originea continentelor și bazinelor oceanice • Marile descoperiri geografice (C. Columb, F. Magellan, Vasco da Gama) • Harta geografică: elementele hărții geografice, clasificări • <i>Scara hărții aplicată în determinarea distanțelor pe hartă (lucrare practică)</i> <p style="text-align: center;">CONTINENTUL AFRICA</p> <p>Noțiuni: poziție fizico-geografică a continentului, factori endogeni, factori exogeni, formă de relief, golf, masă de aer, izotermă, zonă climatică, debitul râului, bazin hidrografic, zonă naturală, densitatea populației.</p> <p>Obiective geografice:</p> <p>Extremități: c. Blanc, c. Acelor, c. Verde, c. Guardafui. Insule: Madagascar. Peninsule: Somalia. Golfuri: Guineei. Strâmtoari: Mozambic. Munți: Atlas, Capului, Scorpiei. Vulcani: Kenya, Camerun. Podișuri: Etiopiei, Africii de Est. Câmpii și depresiuni: Mozambic, Kalahari, Congo, Ciad. Râuri: Congo, Niger, Zambezi, Orange, Limpopo. Lacuri: Tanganyika, Victoria, Ciad. Canaluri: Suez.</p>	<p>1.1. Explicarea, prin cuvinte proprii, a sensului noțiunilor geografice; Prezentarea mesajului argumentativ, utilizând termenii geografici tematici; Completarea unui enunț lacunar (a cuvintelor lipsă), cu referire la realitatea geografică descrisă.</p> <p>1.2. Completarea tabelului de concepte, cu referire la procesele și fenomenele geografice studiate; Ordonarea/clasificarea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice, după diferite criterii; Asocierea mesajului transmis cu imaginea adecvată, prezentată.</p> <p>1.3. Caracterizarea evenimentelor geografice, cu aprecieri proprii; Deducerea concluziilor despre importanța cățărilor geografice pentru societate și dezvoltarea științei geografice; Aplicarea algoritmului de descriere a unui continent; Descrierea elementelor, proceselor, fenomenelor geografice conform algoritmului; Aplicarea unor tehnici de lecturare a unui fragment de text cu un caracter geografic.</p> <p>2.1. Exerciții de identificare a obiectivelor geografice pe hartă; Exerciții de localizare pe harta-contur a elementelor geografice; Excursii imaginare, utilizând harta; Exerciții de poziționare a elementelor geografice, după punctele cardinale.</p>

<p>2.2. Determinarea distanțelor dintre elementele geografice pe suporturi cartografice.</p> <p>2.3. Ordonarea ghidată a elementelor, proceselor și fenomenelor geografice în reprezentări grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Identificarea ghidată a situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Africa. Poziția fizico-geografică • Relieful. Factorii interni și externi de modelare a scoarței terestre. Substanțele minerale utile • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice • Apele de suprafață • Zonele naturale • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Africii: aspecte generale • Procesele și fenomenele geografice de risc: furtuni de nisip/praf, deșertificare, epidemii, malnutriție 	<p>2.2. Exerciții de calculare a distanțelor pe hartă prin aplicarea scării de proporție; Exerciții de identificare/transformare a tipurilor de scări ale hărții.</p> <p>2.3. Exerciții dirijate, de interpretare a reprezentărilor grafice și cartografice tematice; Organizarea grafică a informației geografice; Explicarea fenomenelor și proceselor geografice, utilizând reprezentări grafice și cartografice; Aplicarea diferitor tehnici de evaluare a avantajelor și a dezavantajelor unui proces/fenomen geografic.</p> <p>3.1. Relatarea unei situații-problemă a mediului studiat; Colaborarea în echipă prin crearea unor proiecte tematice.</p>
<p>3.2. Recunoașterea dirijată a relațiilor cauză – efect în cadrul unor situații-problemă ale mediului la nivel regional.</p> <p>4.1. Recunoașterea ghidată a caracteristicilor regionale ale spațiului geografic, utilizând TIC.</p>	<p>CONTINENTUL AMERICA DE SUD <i>Obiective geografice:</i> Extremități: c. Gallinas, c. Horn, c. Branco, c. Parinas. Insule: Țara Focului. Strămtori: Drake, Magellan. Munți: Anzi (vârful Aconcagua). Vulcani: Chimborazo, Cotopaxi. Podișuri: Guyanelor, Patagoniei. Câmpii: La Plata. Râuri: Parana, Orinoco. Lacuri: Titicaca.</p> <ul style="list-style-type: none"> • America de Sud. Poziția fizico-geografică • Relieful. Substanțele minerale utile • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață • Zonele naturale • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Americii de Sud: aspecte generale 	<p>3.2. Explicarea relațiilor cauză – efect dintre componentele naturale, prin realizarea unui proiect investigativ; Aplicarea tehnicilor interactive, de lucru, cu privire la cauzele ce determină particularitățile unui component geografic; Emitere de idei cu referire la rezolvarea unei situații-problemă.</p>
<p>4.2. Aplicarea dirijată a unor elemente din științe, tehnologii și matematică, în studierea spațiului geografic regional.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • America de Sud. Poziția fizico-geografică • Relieful. Substanțele minerale utile • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață • Zonele naturale • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Americii de Sud: aspecte generale 	<p>4.1. Descrierea unor caracteristici ale elementelor, fenomenelor și proceselor geografice, utilizând TIC; Discuție dirijată cu referire la relaționarea componentelor naturale; Realizarea unor studii de caz și a proiectelor, aplicând TIC.</p> <p>4.2. Utilizarea elementelor din științe, tehnologii și matematică în studierea continentelor; Efectuarea unor calcule (cu numere reale pozitive și negative) cu referire la unele elemente ale spațiului geografic regional.</p>

<p>5.1. Identificarea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural regional.</p> <p>5.2. Descrierea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural din diferite regiuni ale Terrei.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Procesele și fenomenele geografice de risc: pororoca, despădurirea <p>CONTINENTELE AUSTRALIA ȘI ANTARCTIDA</p> <p>Noțiuni: ghețar, calota glaciară</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Extremități: c. York, c. Wilson, c. Steep Point, c. Byron. Peninsule: Arnhem, Cape York, Antarctică. Golfuri: Carpentaria, Marele Golf Australian. Munți: Marii Cumpene de Ape, Alpii Australiei, Transantarctici. Vulcani: Erebus. Râuri: Murray, Darling. Lacuri: Eyre.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Australia. Poziția fizico-geografică • <i>Poziția fizico-geografică a Africii și a Australiei, în comparație, aplicând algoritmul (lucrare practică)</i> • Relieful • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață • Zonele naturale • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri • Procesele și fenomenele geografice de risc: ariditatea climei, ceehuri, incendii naturale • Antarctica. Poziția fizico-geografică. Relieful • Clima. Factorii de formare a climei. Calota glaciară. Lumea organică • Procesele și fenomenele geografice de risc: încălzirea globală a climei, topirea ghețarilor, dispariția speciilor de animale 	<p>5.1. Explicarea relațiilor dintre componentele naturii și societatea umană; Identificarea soluțiilor de protecție a patrimoniului natural și cultural regional; Interpretarea imaginilor cu referire la diferite obiceiuri și tradiții ale popoarelor.</p> <p>5.2. Prezentarea comunicărilor orale și scrise, cu privire la elementele patrimoniului natural și cultural regional; Evidențierea unor elemente de cultură la nivel regional.</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Avantaje și dezavantaje ale Marilor Descoperiri Geografice; - Consecințe ale defrișării pădurii Amazoniene; - Prognoze ale schimbărilor spațiale ale continentelor și oceanelor actuale, peste 50 de milioane ani. <p>Produse școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate, în baza excursiilor și vizitelor tematice, la unele obiective naturale și social-economice, ghidate de profesor; - Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.
---	---	---

La sfârșitul clasei a VI-a, elevul poate:

- descrie un continent, utilizând termenii geografici;
 - aplica hărțile tematice la descrierea elementelor geografice ale continentelor studiate;
 - identifica ghidat o situație-problemă a mediului la nivel regional;
 - recunoaște caracteristicile spațiului geografic regional, aplicând elemente din științe, tehnologii și matematică;
 - descrie unele elemente ale patrimoniului natural și cultural regional,
- manifestând atitudini și valori specifice:***
- respect și responsabilitate față de natură și comunitatea umană;
 - interes pentru studierea și protecția patrimoniului natural și cultural regional;
 - respect și toleranță pentru alte etnii și culturi ale lumii.

Clasa a VII-a
Geografia continentelor și oceanelor

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Expunerea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici în caracterizarea realității geografice.</p> <p>1.2. Clasificarea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice, după criterii prestabilite.</p> <p>1.3. Interpretarea informațiilor despre realitatea geografică regională, utilizând termeni specifici.</p>	<p>REȚEAUA DE GRADE A HĂRȚII GEOGRAFICE Noțiuni: rețea de grade, latitudine geografică, longitudine geografică, coordonate geografice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Latitudinea geografică. Longitudinea geografică • Coordonatele geografice • <i>Rețeaua de grade aplicată în determinarea coordonatelor geografice (lucrare practică)</i> <p>CONTINENTUL AMERICA DE NORD Noțiuni: arhipelag, deltă, vânturi de vest, vânturi polare, alizeu, cumpăna apelor, lac natural, lac artificial. <i>Obiective geografice:</i> Extremități: c. Murchison, c. Mariato, c. Prințului de Wales, c. Saint Charles. Insule: Cuba, Arhipelagul Arctic Canadian. Peninsule: Florida, California, Labrador, Alaska. Strâmtori: Bering. Golfuri: Hudson. Munți: Appalași, Cordilieri, Stâncoși, Sierra Nevada. Vulcani: Popocatepetl. Podișuri: Preriilor, Laurențian. Câmpii: Marile Câmpii, Câmpiile Centrale. Râuri: Colorado, Yukon, Rio-Grande. Lacuri: Lacul Superior, Marele Lac Sărat, Marele Lac al Urșilor. Canaluri: Panama.</p> <ul style="list-style-type: none"> • America de Nord. Poziția fizico-geografică • Relieful. Substanțele minerale utile 	<p>1.1. Recunoașterea sensului termenilor geografici, în diferite surse de informare; Asocierea mesajului verbal transmis cu imaginea/harta tematică adecvată; Explicarea realității geografice, utilizând termeni specifici; Descrierea proceselor/fenomenelor observate direct și indirect, în termeni geografici.</p> <p>1.2. Completarea/elaborarea organizatorilor grafici, de clasificare a elementelor, proceselor și fenomenelor geografice; Asocierea imaginilor/hărților/textelor tematice, după criterii prestabilite; Gruparea după criterii diferite a elementelor și fenomenelor geografice studiate.</p> <p>1.3. Descrierea realității geografice, cu aprecieri proprii; Formularea concluziilor despre importanța cunoașterii realității geografice studiate; Aplicarea algoritmului în caracterizarea unor elemente, procese și fenomene ce au un caracter regional, utilizând termeni specifici.</p> <p>2.1. Poziționarea pe hartă a elementelor realității geografice, conform latitudinii și longitudinii geografice; Citirea și interpretarea hărților tematice, aplicând coordonatele geografice.</p> <p>2.2. Exerciții de determinare a coordonatelor geografice, prin aplicarea rețelei de grade; Exerciții de identificare a obiectelor geografice conform coordonatelor geografice indicate; Aplicarea rețelei de grade în calcularea distanțelor pe hartă: în grade și în kilometri.</p>
<p>2.1. Localizarea elementelor realității geografice, pe reprezentări cartografice, conform coordonatelor geografice.</p> <p>2.2. Rezolvarea exercițiilor geografice, în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p>		

<p>2.3. Caracterizarea realității geografice regionale, în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață • Zonele naturale • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Americii de Nord: aspecte generale • Procesele și fenomenele geografice de risc: tornade, uragane, inundații, incendii naturale 	<p>2.3. Explicarea proceselor și fenomenelor geografice, utilizând reprezentări statistice, grafice și cartografice; Analizarea climogramelor, a altor materiale grafice, a profilurilor și hărților tematice și deducerea concluziilor; Elaborarea unui rezumat în baza interpretării suportului statistic/grafic/cartografic oferit; Transferarea informației geografice, pe suporturi grafice și cartografice.</p>
<p>3.1. Recunoașterea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional.</p>	<p style="text-align: center;">CONTINENTUL EURASIA</p> <p>Noțiuni: muson, rețea hidrografică, estuar. <i>Obiective geografice:</i> Extremități: c. Roca, c. Celiuskin, c. Piai, c. Dejniov. Insule: Islanda, Irlanda, Japoniei. Peninsule: Scandinavă, Iberică, Apenină, Asia Mică, Indochina, Kamceatka. Strămtori: Bosfor, Dardanele. Golfuri: Bengal. Munți: Apenini, Caucaz, Tian-Shan. Podșuri: Transilvaniei, Siberiei Centrale, Deccan. Câmpii: Română, Germano-Polonă, Precaspică, Indo-Gangetică, Marea Câmpie Chineză, Siberiei de Vest. Râuri: Rin, Volga, Ind, Huang He, Mekong, Lena. Lacuri: Ladoga, Aral, Balhaș, Marea Moartă.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eurasia. Poziția fizico-geografică • Relieful. Substanțele minerale utile • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață 	<p>3.1. Identificarea situațiilor-problemă, în baza analizei textelor/imaginilor/hărților tematice; Formularea de idei/judecăți cu referire la rezolvarea situațiilor-problemă identificate; Stabilirea cauzelor ce determină situații de problemă în mediul geografic; Elaborarea unor proiecte individuale și de grup, cu referire la anumite situații-problemă ale mediului la nivel regional.</p>
<p>3.2. Compararea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional, în baza unui algoritm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eurasia. Poziția fizico-geografică • Relieful. Substanțele minerale utile • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață 	<p>3.2. Analizarea comparativă a hărților tematice, în stabilirea legăturilor dintre elementele/procesele/fenomenele geografice; Compararea elementelor, proceselor și fenomenelor studiate în baza algoritmului/textelor/imaginilor/hărților tematice; Expunerea soluțiilor de rezolvare a situațiilor-problemă; Aplicarea tehnicilor interactive, de lucru, cu privire la situațiile-problemă studiate; Elaborarea de proiecte individuale sau de grup, privind soluționarea problemelor ecologice ale Oceanului Planetar.</p>

<p>4.1. Caracterizarea ghidată a spațiului geografic regional, cu ajutorul TIC în baza unui algoritm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zone climatice descrie conform algoritmului (lucrare practică)</i> • Zonele naturale • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Eurasiei: aspecte generale • Proceele și fenomenele geografice de risc: seisme, erupții vulcanice, secete, inundații, geruri puternice 	<p>4.1. Aplicarea algoritmizării în caracterizarea spațiului geografic regional; Descrierea unor caracteristici ale elementelor, fenomenelor și proceselor geografice studiate, utilizând diferite instrumente TIC (filme documentare, animații, prezentări PPT ș.a.); Recunoașterea caracteristicilor continentului studiat/Oceanului Planetar, în baza imaginilor prezentate, utilizând TIC.</p>
<p>4.2. Realizarea studiilor de caz cu referire la spațiul geografic regional, utilizând conexiuni interdisciplinare.</p>	<p style="text-align: center;">OCEANUL PLANETAR</p> <p>Noțiuni: curent oceanic, aisberg. Obiective geografice: Mări: Groenlandei, Norvegiei, Baltică, Barents, Albă, Nordului, Roșie, Arabiei, Caraibilor, Japoniei, Chinei de Est, Chinei de Sud. Insule: Arhipelagul Indonezian (Sondelor), Filipine. Strămtori: Bab-el-Mandeb. Fose oceanice: Puerto-Rico, Java, Marianelor, Filipinelor, Groenlandei.</p>	<p>4.2. Investigarea particularităților continentului studiat/Oceanului Planetar utilizând informații preluate din mass-media, video-uri, reviste ș.a.; Elaborarea proiectelor tematice individuale și de grup, cu referire la spațiul geografic regional, utilizând conexiuni interdisciplinare.</p>
<p>5.1. Distingerea rolului diversității naturale și culturale, în mediul geografic regional.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oceanul Planetar: părțile componente • Poziția fizico-geografică a oceanelor Terrei • Din istoria cunoașterii și explorării oceanelor • Relieful bazinelor oceanice • Clima și curenții oceanici • Lumea organică • Proceele și fenomenele geografice de risc asociate oceanelor: tsunami, taifunuri, valuri, furtuni, aisberguri, El Niño, poluare • Importanța Oceanului Planetar: Protecția mediului natural al continentelor și oceanelor 	<p>5.1. Identificarea relațiilor dintre componentele naturale ale continentului studiat/Oceanului Planetar, prin comunicări orale sau scrise; Identificarea soluțiilor de protecție a mediului geografic regional; Prezentarea imaginilor cu obiceiuri, tradiții ale popoarelor continentelor studiate; Vizionarea filmelor documentare cu referire la caracteristicile Oceanului Planetar; Evaluarea consecințelor impactului antropoc asupra diversității naturale și culturale în mediul geografic regional, în baza unor discuții dirijate.</p>
<p>5.2. Compararea trăsăturilor spațiului geografic regional, valorificând patrimoniul mondial.</p>		<p>5.2. Prezentarea comunicărilor orale și scrise cu privire la trăsăturile patrimoniului natural și cultural, comparând specificul continentelor și oceanelor; Evidențierea unor elemente de cultură specifică, în baza unor studii de caz din mass-media/imagini/texte tematice; Proiecte/comunicări/enunțuri tematice/portofolii, privind valorificarea patrimoniului mondial.</p>

		<p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Consecințe ale colonizării continentului America de Nord pentru structura populației; - Procese și fenomene naturale de risc în regiunea Cercului de foc al Pacificului; - Cauze și consecințe ale tornadelor în America de Nord; - Influența curentului Nord-Atlantic asupra climatei părții europene a continentului Eurasia; - Consecințe ale fenomenului climatic „El Niño” pentru diferite regiuni ale Terrei. <p>Produce școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor și vizitelor tematice la anumite obiective naturale și social-economice, ghidate de profesor; - Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.
<ul style="list-style-type: none"> • caracteriza continente și oceane, utilizând termeni geografici specifici; • aplica rețeaua de grade în determinarea coordonatelor geografice; • identifica situații-problemă ale mediului regional, în baza algoritmului; • integra achizițiile geografice regionale, cu cele din alte discipline școlare; • compara unele trăsături ale patrimoniului natural și cultural regional, 	<p style="text-align: center;">La sfârșitul clasei a VII-a, elevul poate:</p> <p style="text-align: center;"><i>manifestând atitudini și valori specifice:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opinii personale cu referire la realitatea geografică a continentului/oceanului studiat; • respect și toleranță față de natură, diversitatea culturală a popoarelor; • interes pentru valorificarea și protecția patrimoniului natural și cultural regional. 	

Clasa a VIII-a
Geografia fizică a Republicii Moldova

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Formularea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici, explicând realitatea geografică.</p> <p>1.2. Sistemizarea unor elemente, procese și fenomene naturale, după criterii prestabilite.</p> <p>1.3. Prezentarea algoritimizată a realității geografice naturale, prin mijloace și limbaje specifice.</p> <p>2.1. Raportarea elementelor, proceselor, fenomenelor naturale, la suporturi statistice, grafice și cartografice tematice.</p>	<p style="text-align: center;">REPUBLICA MOLDOVA: POZIȚIA FIZICO-GEOGRAFICĂ ȘI RELIEFUL</p> <p>Noțiuni: poziție fizico-geografică a țării, platformă, scut, eroziune, alunecare de teren, colină, hârtop, unitate de relief. <i>Obiective geografice:</i> Puncte extreme: Giurgiulești, Naslavcea, Criva, Palanca. Podișuri și coline: Moldovei de Nord, Podoliei, Nistrului, Codrilor, Tigheciului, Ciulucurilor. Dealuri: Veverița, Măgura, Vădeni, Rediul, Rădoaia, Lărguța. Câmpii: Bălților (Moldovei de Nord), Prutului de Mijloc, Prutului Inferior, Nistrului Inferior, Moldovei de Sud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teritoriul și poziția fizico-geografică a țării • Unitățile structurale ale teritoriului și substanțele minerale utile • Relieful: caracteristici generale • Procesele de modelare a reliefului: caracteristici generale și clasificare. Procesele endogene și formele de relief create • Procesele exogene și formele de relief create • Unitățile de relief: caracteristici generale • Procesele și fenomenele geografice de risc: cutremure de pământ, eroziune, alunecări de teren. Rolul reliefului în natură și pentru societatea umană 	<p>1.1. Explicarea realității geografice, în scris și oral, utilizând termeni geografici; Descrierea unor elemente, procese și fenomene naturale, utilizând termeni specifici; Construirea de texte geografice noi, în baza unor elemente oferite (termeni, date, denumiri geografice); Exprimarea opiniei personale, cu referire la realitatea geografică, utilizând termeni geografici.</p> <p>1.2. Ordonarea elementelor, proceselor și fenomenelor naturale, după criterii prestabilite; Compararea componentelor naturale: la nivel local și național, în baza unor criterii prestabilite; Transformarea structurată a informației, clasificând elementele, procesele și fenomenele naturale, în baza anumitor criterii.</p> <p>1.3. Caracterizarea algoritimizată a componentelor naturii, aplicând mijloace și limbaje specifice; Elaborarea unor comunicări geografice scrise sau orale, structurate în baza unui algoritm propus; Exerciții de completare a informației geografice lacunare.</p> <p>2.1. Exerciții de localizare pe harta-contur a elementelor, a proceselor și a fenomenelor naturale; Excursii imaginare, în baza hărților tematice; Exerciții de calculare a distanțelor de pe hartă, de determinare a coordonatelor geografice, aplicând rețeaua de grade și scara hărții; Analiza climogramelor, în baza unui algoritm.</p>

<p>2.2. Interpretarea suporturilor statistice, grafice și cartografice pentru caracterizarea realității geografice naționale.</p> <p>2.3. Explicarea proceselor și fenomenelor naturale, utilizând suporturi grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă ale mediului natural: la nivel local și național.</p> <p>3.2. Realizarea studiilor de caz privind soluționarea unor situații-problemă ale mediului natural: la nivel local și național.</p>	<p style="text-align: center;">CLIMA ȘI APELE</p> <p>Noțiuni: radiație solară, ciclon, anticiclon, liman, apă potabilă, apă minerală. <i>Obiective geografice:</i></p> <p>Râuri: Răut, Cogâlnic, Bâc, Botna, Ialpug, Camenca, Ichel. Lacuri naturale: Beleu, Manta, Dracele, Foltane, Bâc (Sălaș), Cahul. Lacuri de acumulare: Dubăsari, Costești-Stânca, Ialoveni, Ghidighici, Cuciurgan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Clima. Factorii de formare a climei • Elementele climatice. Anotimpurile. Schimbările climatice • Apele de suprafață: particularități generale. • Râurile: rețeaua fluvială, caracterizarea râurilor principale, importanța • Apele stătătoare: clasificare, caracterizare, importanța • Apele subterane: particularități generale și importanța • Procesele și fenomenele geografice de risc: secetă, temperaturi extreme, grindină, polei, chiciură, inundații. Protecția aerului și a apelor • <i>Obiective hidrografice (râu, lac sau izvor) descrie în baza algoritmului (lucrare practică)</i> 	<p>2.2. Descrierea unor elemente geografice, redată în diferite surse statistice, grafice și cartografice; Exerciții de observare liberă și dirijată a realității geografice, pe hărți, suporturi grafice și statistice; Transferarea dirijată a informației din texte, pe suporturi cartografice și grafice.</p> <p>2.3. Analizarea proceselor și fenomenelor naturale, în baza suporturilor grafice și cartografice; Prezentarea unor realități geografice, în baza informației cartografice; Elaborarea de concluzii proprii în baza interpretării datelor statistice și a suporturilor grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Identificarea dirijată a relațiilor cauzale ale componentelor mediului natural; Modelarea unor situații-problemă din mediul natural: local sau național, în baza unui suport dat; Explorarea virtuală, a unor situații-problemă din mediul natural al țării; Simularea unor situații-problemă ale mediului natural: la nivel local și național, în baza unor informații oferite.</p> <p>3.2. Compararea dinamicii unor procese și fenomene naturale, observate direct sau indirect, în mediul local și național; Elaborarea proiectelor investigative, despre unele procese și fenomene naturale, la nivel local; Enunțarea soluțiilor de rezolvare a situațiilor-problemă ale mediului natural, în baza dezbaterilor.</p>
--	---	--

<p>4.1. Explicarea realității geografice naționale, realizând conexiuni interdisciplinare.</p> <p>4.2. Explorarea spațiului geografic: local și național, utilizând conexiuni interdisciplinare.</p> <p>5.1. Explicarea diversității naturale, a spațiului național în raport cu cel regional.</p> <p>5.2. Deducerea unor măsuri de protecție a patrimoniului natural național.</p>	<p>VEGETAȚIA, LUMEA ANIMALĂ ȘI SOLUL Noțiuni: asociație vegetală, complex faunistic.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vegetația și lumea animală: particularități generale • Tipurile de vegetație: clasificare, caracterizarea tipurilor principale, importanța • Complexele faunistice: clasificare, caracterizarea tipurilor principale, importanța • Solul: factorii de formare • Tipurile de sol: clasificare, caracterizarea tipurilor principale, importanța • Procesele și fenomenele geografice de risc: dispariția unor specii de plante și animale, despădurirea, eroziunea solului • Protecția vegetației, lumii animale și a solurilor <p>ZONELE NATURALE ȘI ARIILE NATURALE PROTEJATE</p> <p>Noțiuni: stepă, silvostepă, arie naturală protejată, rezervație științifică, rezervație peisajeră, monument al naturii, parc național, dezvoltare sustenabilă. Obiective geografice: Parcuri naționale: Orhei. Rezervații științifice: „Codrii”, „Plaiul Fagului”, „Pădurea Domnească”, „Prutul de Jos”, „Iagorlâc”.</p>	<p>4.1. Caracterizarea elementelor naturale, după un algoritm dat; Identificarea unor relații cauzale, în spațiul geografic local și național, bazate pe conexiuni interdisciplinare; Ordonarea unor caracteristici ale naturii după evoluția lor în timp, realizând conexiuni interdisciplinare.</p> <p>4.2. Investigarea spațiului geografic: local și național, aplicând informații din alte discipline școlare (biologia, fizica, chimia, informatica, istoria); Identificarea unor explicații rezultate din observațiile proprii, în spațiul local; Preluarea informației din surse TV, reviste, surse web etc., cu referire la natura țării; Corelarea informației din mass-media, despre natura țării, cu învățarea activă.</p> <p>5.1. Prezentarea unor date referitoare la diversitatea naturală, din spațiul național; Argumentarea diversității naturale a țării, prin analizarea informației din diferite surse.</p> <p>5.2. Expunerea propriei viziuni asupra anumitor măsuri de protecție a patrimoniului natural național; Identificarea unor suprafețe din orizontul local, care pot fi conservate și protejate; Identificarea unor soluții alternative de protecție a patrimoniului natural național; Dezvoltarea creativității și exprimării opiniei personale, privitor la diversitatea și protecția patrimoniului natural național; Identificarea elementelor de degradare a patrimoniului natural național, în baza observațiilor.</p>
---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Zonele naturale: caracteristici generale • Zona de stepă • Zona de silvostepă • Ariile naturale protejate. Parcurile naționale • Rezervațiile științifice, naturale și peisajere • Monumentele naturii • <i>Arii naturale protejate caracterizate în baza observațiilor directe și indirecte, aplicând algoritmul (lucrare practică)</i> • Republica Moldova în contextul dezvoltării sustenabile 	<p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reguli de comportament în caz de cutremur de pământ; - Procese și fenomene de risc ale reliefului localității/comunei natale; - Măsuri de prevenire și de combatere a impactului negativ al fenomenelor climatice și hidrologice de risc pe teritoriul comunei/localității natale; - Valorificarea și protecția vegetației, lumii animale și a solurilor de pe teritoriul localității/comunei natale. <p>Produce școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor, vizitelor tematice, drumețiilor în localitatea natală și în țară, la obiective naturale, arii naturale protejate, ghidate de profesor; - Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.
<ul style="list-style-type: none"> - explica realitatea geografică a țării, utilizând termenii geografici; - interpreta suporturi grafice și cartografice, pentru caracterizarea spațiului natural național; - analiza relațiile cauzale ale mediului geografic: local și național; - stabili relațiile dintre diferite componente ale naturii, utilizând conexiuni interdisciplinare; - argumenta necesitatea protecției naturii în contextul dezvoltării sustenabile a Republicii Moldova, manifestând atitudini și valori specifice: - opinii personale, cu referire la realitatea geografică a țării; - respect și responsabilitate față de mediul natural local/național; - interes pentru valorificarea și protecția patrimoniului natural național; - curiozitate și creativitate în promovarea patrimoniului natural național, prin achiziții de la alte discipline școlare; - implicarea în activități de voluntariat, cu referire la protecția naturii. 	<p>La sfârșitul clasei a VIII-a elevul poate:</p>	

Clasa a IX-a
Geografia umană a Republicii Moldova

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Utilizarea terminologiei geografice, pentru caracterizarea realității geografice social-economice.</p>	<p>TERITORIUL ȘI RESURSELE NATURALE Noțiuni: poziție economico-geografică, unitate administrativ-teritorială, comună, oraș, municipiu, condiții naturale, resurse naturale, resurse agroclimatice, fond funciar. <i>Obiective geografice:</i> Raioane: 32. Unități administrativ-teritoriale autonome: Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului. Municipii: Bălți, Cahul, Ceadăr-Lunga, Chișinău, Comrat, Edineț, Hâncești, Orhei, Sorooca, Strășeni, Tighina (Bender), Tiraspol, Ungheni.</p>	<p>1.1. Utilizarea termenilor geografici pentru caracterizarea realității geografice, social-economice; Interpretarea termenilor geografici din texte, surse mass-media, filme; Explicarea unor procese și fenomene social-economice, observate direct sau indirect, folosind terminologia geografică.</p>
<p>1.2. Sistematizarea unor elemente, procese și fenomene social-economice, după anumite criterii.</p>	<p>1.2. Structurarea unor elemente, procese și fenomene social-economice (populația; sectoarele și ramurile economiei) după criterii prestabilite; Clasificarea unor elemente, procese și fenomene social-economice după anumite criterii (unități administrativ-teritoriale; resurse naturale; migrația populației; așezări umane; relații economice internaționale).</p>	<p>1.2. Structurarea unor elemente, procese și fenomene social-economice (populația; sectoarele și ramurile economiei) după criterii prestabilite; Clasificarea unor elemente, procese și fenomene social-economice după anumite criterii (unități administrativ-teritoriale; resurse naturale; migrația populației; așezări umane; relații economice internaționale).</p>
<p>1.3. Aprecierea realității geografice, social-economice, prin mijloace și limbaje specifice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teritoriul și poziția economico-geografică. • Organizarea administrativ-teritorială • Resursele naturale: noțiuni generale și clasificare. Resursele minerale utile • Resursele climatice și resursele de apă • Resursele de sol și resursele biologice • Probleme actuale: asigurarea cu resurse naturale, protecția resurselor naturale 	<p>1.3. Aplicarea algoritmului pentru caracterizarea unor elemente, procese și fenomene social-economice (unități administrative, resurse naturale, populație, așezări umane, ramuri ale economiei, regiuni ș.a.), utilizând terminologia geografică; Analizarea unor elemente, procese, fenomene și evenimente social-economice locale și naționale din perspectiva dezvoltării sustenabile.</p>

<p>2.1. Reprezentarea grafică și cartografică a unor elemente social-economice, utilizând date statistice.</p> <p>2.2. Relaționarea elementelor social-economice, în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p> <p>2.3. Formularea unor convingeri despre realitatea geografică, social-economică, în baza suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă social-economice la nivel: local și național.</p>	<p>POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE UMANE</p> <p>Noțiuni: natalitate, mortalitate, bilanț natural al populației, migrația populației, emigrare, imigrare, îmbătrânire demografică, depopulare, resurse umane, urbanizare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evoluția numerică și mișcarea naturală a populației • Migrația populației: factori și tipuri de migrații. Repartiția spațială a populației • Structura populației: demografică, etnică, confesională, economică. Resursele umane și șomajul • Așezările umane: caracteristici generale, clasificare • Așezările rurale și urbane: evoluția, rețeaua de așezări, caracteristici • <i>Dinamica și structura populației din localitate/comună, evaluate în baza algoritmului (lucrare practică)</i> • Probleme actuale: securitatea demografică a țării, amenajarea așezărilor umane <p>ECONOMIA NAȚIONALĂ (sectorul primar și cel secundar)</p> <p>Noțiuni: economie națională, produs intern brut, materie primă, produs finit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economia națională: noțiuni generale; structura pe sectoare și pe ramuri • Agricultură și industria alimentară: structura pe ramuri; factorii de dezvoltare și de amplasare 	<p>2.1. Exerciții de localizare pe hartă a elementelor, proceselor și fenomenelor social-economice; Elaborarea unor reprezentări grafice, utilizând date statistice, cu referire la resursele naturale, populația, economia națională; Interpretarea analitică a unor suporturi statistice, grafice și cartografice tematice (tabele, diagrame, grafice, scheme, hărți).</p> <p>2.2. Stabilirea relațiilor dintre elemente, procese și fenomene naturale și social-economice, în baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice; Identificarea unor asemănări și deosebiri dintre elemente, procese și fenomene social-economice, prin compararea unor reprezentări grafice și cartografice tematice; Determinarea relațiilor cauzale dintre elemente, procese și fenomene naturale și social-economice, în baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p> <p>2.3. Identificarea unor tendințe în dinamica elementelor social-economice, în baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice; Aprecierea realității uman-geografice la nivel local și național, în baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Identificarea unor situații-problemă ale mediului la nivel local și național, prin studierea diferitor surse de informații; Stabilirea relațiilor cauză-efect ale unor situații-problemă social-economice la nivel local și național, în baza unui algoritm; Prognozarea dinamicii unor situații-problemă social-economice, la nivel local și național, în baza dezbaterilor.</p>
---	--	---

<p>3.2. Deducerea unor măsuri de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național.</p> <p>4.1. Argumentarea realității geografice social-economice, realizând conexiuni interdisciplinare.</p> <p>4.2. Investigarea spațiului uman geografic, utilizând conexiuni interdisciplinare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cultura cerealelor, a plantelor tehnice și industriile de prelucrare • Legumicultura, pomicultura și industria conservelor • Viticultura și industria vinicolă • Creșterea animalelor și industriile produselor animaliere • Industria grea: structura pe ramuri; factorii de amplasare. Industria energetică • Industria constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor • Industriile chimică, a materialelor de construcție și de prelucrare a lemnului • Industria ușoară: structura pe ramuri; factorii de amplasare 	<p>3.2. Exprimarea unor opinii despre posibilitățile de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național, ca rezultat al discuțiilor; Proiectarea unor posibile soluții la situațiile-problemă social-economice la nivel local și național, în baza unor studii de caz; Implicarea în activități de voluntariat ce vizează soluționarea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național.</p> <p>4.1. Analizarea informațiilor cu un caracter geografic, utilizând TIC; Rezolvarea unor situații-problemă ale mediului la nivel local și național, utilizând informații de la alte discipline școlare (istorie, fizică, biologie, matematică, informatică ș.a.).</p> <p>4.2. Realizarea ghidată a unor investigații interdisciplinare ale mediului local, cu referire la resursele naturale, populația și economia, în baza unui algoritm; Rezolvarea de exerciții privind indicatorii demografici și economici (ratele natalității și mortalității, bilanțul natural, soldul migrației, dinamica producției), utilizând cunoștințe din matematică, istorie și tehnologii; Elaborarea unui proiect investigativ, aplicând informații din tehnologiile de producție (agricole și industriale).</p>
<p>5.1. Estimarea impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural din perspectiva dezvoltării sustenabile.</p>	<p>ECONOMIA NAȚIONALĂ (sectorul terțiar) ȘI DEZVOLTAREA SUSTENABILĂ</p> <p>Noțiuni: trafic de mărfuri, trafic de călători, export, import.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sectorul serviciilor: structura pe ramuri; comerțul; turismul • Transportul și comunicațiile • Relațiile economice externe • Probleme actuale: securitatea energetică și alimentară a țării; promovarea potențialului turistic • <i>Obiective turistice din localitatea natală/țară: exemple de valorificare și promovare (lucrare practică)</i> 	<p>5.1. Identificarea impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural național, studiind diferite surse de informații; Analizarea stării patrimoniului natural și cultural național prin elaborarea unor proiecte de grup/postere/înregistrări video tematice; Evaluarea consecințelor impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural național, în baza unor discuții tematice/dezbateri.</p>

<p>5.2. Propunerea unor proiecte cu un caracter antreprenorial, cu referire la patrimoniul natural și cultural național.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Republica Moldova în contextul globalizării, colaborării regionale și a dezvoltării sustenabile. Relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană • Probleme actuale: securitatea regională, promovarea dezvoltării sustenabile 	<p>5.2. Explicarea rolului comunității locale, în valorificarea și protecția patrimoniului cultural național, în baza unor dezbateri; Estimarea impactului globalizării, a colaborării regionale și internaționale în valorificarea sustenabilă a patrimoniului cultural național, în baza unor studii de caz; Elaborarea unor proiecte cu un caracter antreprenorial, cu referire la valorificarea și protecția patrimoniului cultural național.</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poziția economico-geografică a comunei/localității natale; - Istorical organizării administrativ-teritoriale a țării; - Procese demografice actuale din Republica Moldova; - Dinamica rețelei urbane a țării; - Practici de succes ale unităților economice din localitate/raion/țară. <p>Produce școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor și vizitelor tematice la unele obiective social-economice din localitate/țară (unități economice, obiective turistice ș.a.), ghidate de profesor. - Harta-contur completată cu obiective geografice enumerate la prima unitate de învățare.
--	---	--

La sfârșitul clasei a IX-a, elevul poate:

- descrie realitatea social-economică a țării, utilizând terminologia geografică;
 - interpretează auxiliare/date statistice, grafice și cartografice tematice (tabele, diagrame, grafice, scheme, hărți) pentru caracterizarea economico-geografică a țării;
 - determină relațiile cauzale dintre elemente, procese și fenomene naturale și social-economice, în baza analizei unor surse de informații;
 - proiectează soluții la unele situații-problemă ale mediului la nivel local și național, utilizând informații geografice și de la alte discipline școlare;
 - elaborează proiecte cu un caracter antreprenorial și social, cu referire la valorificarea și protecția patrimoniului cultural național,
- manifestând atitudini și valori specifice predominante:***
- responsabilitate și atitudine pragmatică, cu referire la realitatea geografică a țării;
 - respect și toleranță față de natură, diversitatea culturală și valorile generale umane;
 - interes pentru valorificarea și protecția patrimoniului natural și cultural național, din perspectiva dezvoltării sustenabile;
 - curiozitate și creativitate în integrarea achizițiilor geografice cu cele din alte discipline școlare;
 - implicare în activități de voluntariat, privind soluționarea situațiilor-problemă și protecția mediului la nivel local și național.

V. REPERE METODOLOGICE DE PREDARE – ÎNVĂȚARE – EVALUARE

Curriculumul actual își propune formarea la elevi a competențelor specifice *Geografiei* prin activități didactice, care solicită implicarea susținută, din partea celui care învață, astfel încât sarcina cadrului didactic este de a organiza și dirija învățarea în sensul de a determina participarea activă a elevului. Această abordare constă în promovarea învățării centrate pe elev – activitatea de construire individuală a cunoașterii; subiectul se informează, selectează, apreciază, analizează, compară, clasifică, transferă, descoperă, rezolvă, evaluează, concluzionează etc. Cu alte cuvinte, elevul construiește traseul propriu de învățare în raport cu potențialul său individual. O preocupare permanentă a cadrului didactic ar trebui să fie stimularea elevilor pentru a reflecta asupra propriului proces de cunoaștere și succes, astfel încât ei să devină conștienți de punctele lor tari, dar și de punctele lor slabe, pe care le pot compensa prin modul personal de valorificare a informației, gestionându-și, astfel, eficient propria cunoaștere. Profesorul este un facilitator al învățării și are responsabilitatea de a încuraja elevii să reflecteze la materialul prezentat, să-l integreze într-o viziune sistemică, să-l relaționeze cu ceea ce ei cunosc deja, să încerce să dea sens noii cunoașteri în propria lor viziune, să identifice posibilitățile de aplicare și valorificare a ei în viitor etc. Procedând astfel, elevul nu doar descoperă noul și creează sensul cunoașterii, ci și își construiește efectiv cunoștințele și își consolidează propriile abilități cognitive și metacognitive. Elevii vor putea realiza demersuri constructiviste, în măsura în care cadrul didactic îi va îndruma să învețe, să gândească, exersându-și deprinderile de gândire activă, logică, analitică, critică, în diverse activități și în rezolvarea de probleme.

În *Curriculumul* actual de *Geografie* între *unitățile de competență* și *activitățile de învățare* și *produse* există o legătură directă, acestea corelând între ele. Totodată, există corelarea cu *unitățile de conținut*, pe care cadrul didactic trebuie să o realizeze. Activitățile de învățare sunt formulate diversificat, punându-se accentul pe utilizarea de către elev a suporturilor construite, investigației individuale sau în grup și implicarea activă în procesul formării sale.

Unitățile de conținut sunt formate din câteva rubrici: rubrica *Noțiuni*, în care sunt incluse noțiunile de bază la fiecare unitate de conținut, care au caracter obligatoriu și trebuie reținute de elevi; rubrica *Obiective geografice* include principalele denumiri geografice pentru fiecare unitate de conținut. Acestea, la fel ca și *lucrările practice*, au un statut obligatoriu și presupun aplicarea lor în activitățile legate de lucrul cu hărțile tematice și harta-contur ș.a. *Studiile de caz* și *Produsele școlare specifice* includ un șir de activități, realizarea cărora presupune angajarea activă și interactivă a elevilor în desfășurarea de activități de analizare și dezbateră colectivă/individuală a unui „caz”, a unei situații-problemă, de identificare și examinare a variantelor de acțiune și de luare de decizii în conformitate cu propriul sistem de valori. Rubrica *Finalități* prezintă capacitățile și atitudinile specifice *Geografiei* pe care le va dobândi elevul la sfârșitul fiecărui an de studii.

În conformitate cu finalitățile educaționale urmărite, profesorul poate stabili formele de organizare a activității elevilor în cadrul demersului didactic, după cum urmează:

- a) *Organizarea frontală a activității elevilor*, care presupune îndrumarea activității tuturor elevilor din clasă, simultan, într-un anumit interval de timp. În aceste situații profesorul transmite informații, explică, demonstrează, argumentează, dirijează activitatea elevilor, iar aceștia rezolvă sarcinile de instruire comunicate de profesor sau se autoinstruiesc;
- b) *Organizarea colectivă a activității elevilor (în grup)*, care reprezintă alcătuirea grupurilor/echipelor, în cadrul cărora elevii cooperează între ei în atingerea unor finalități comune;
- c) *Organizarea individuală a activității elevilor*, fiecare elev are dreptul la succes școlar și la atingerea standardelor educaționale. Profesorii de geografie au obligația de a stabili sarcini de învățare adaptate nivelului elevilor, astfel încât fiecare elev să realizeze progrese conform posibilităților sale. În acest context, se realizează următoarele categorii de situații educaționale:
 - dacă în procesul educativ profesorul își orientează atenția asupra unui singur elev, inclusiv în activitatea cu elevii cu CES, profesorii au obligația de a realiza activități de învățare individualizate, în funcție de tipul Curriculumului realizat din perspectiva planului educațional individualizat (PEI);
 - dacă fiecare elev realizează sarcinile de instruire în mod dependent de colegii săi, cu sau fără ajutorul profesorului;
 - dacă elevii sunt aflați în risc de eșec școlar, profesorii au obligația de a realiza activități de învățare diferențiate, adaptând Curriculumul școlar al anului de studii la posibilitățile de învățare ale acestora;
 - dacă elevii sunt capabili de performanțe înalte la *Geografie*, profesorii au obligația de a stabili sarcini de învățare cu un nivel ridicat, care să le asigure succesul;
- d) *Organizarea în binoame a activității elevilor*, care presupune activitatea acestora în perechi, alcătuite în mod aleatoriu de profesor sau după anumite preferințe.

Realizarea procesului de predare – învățare – evaluare necesită alegerea strategiei didactice optime, care presupune stabilirea metodelor și procedeele didactice adecvate, corelarea lor cu formele de organizare a activității elevilor corespunzătoare.

Succesul educației, azi, preconizează strategii axate pe acțiune, pe promovarea metodelor interactive, care să solicite mecanismele gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității.

Abordarea strategiilor didactice interactive se încadrează în problematica generală a dezvoltării paradigmei educaționale cu referire la dimensiunea de predare – învățare – evaluare, evidențiind caracterul activ-participativ din partea celor ce învață și posibilitatea de cooperare și de comunicare eficientă. Teoria constructivistă a învățării presupune dezvoltarea abilităților de comunicare între acei care învață prin promovarea strategiilor didactice interactive, axate pe lucrul în grup.

Strategiile didactice interactive, ca strategii de grup, presupun munca în colaborare a elevilor organizați în microgrupuri sau echipe de lucru în vederea atingerii unor obiective preconizate. Ele se bazează pe sprijinul reciproc în căutare-cercetare și învățare, stimulează participările individuale, antrenând subiecții multilateral (abilități cognitive,

afective, sociale). Aceste strategii solicită efort de adaptare la normele de grup, toleranță față de opiniile colegilor, dezvoltând capacitățile autoevaluative, manifestându-se ca strategii de interacțiune activă între participanții la activitate (elev–elev, elev–profesor). Strategiile didactice interactive au în vedere provocarea și susținerea învățării active, în cadrul căreia cel ce învață modifică/adaptează informația ce devine una nouă, personală, proprie. În sens constructivist, folosind aceste strategii, profesorul îl determină pe elev să devină răspunzător și participant activ în procesul instructiv-educativ, prin rezolvări de probleme, prin explorări și cercetări, sau aplicând ceea ce a dobândit în contexte noi, diferite. Învățarea interactivă vizează schimbările sociale în dobândirea noului, stimulând construirea și redefinirea sensurilor, receptivitatea față de experiențele noi, căutate și rezolvate prin explorare, deducție, analiză, sinteză, generalizare, abstractizare, concretizare, realizând conexiuni dintre noțiuni printr-o profundă implicare intelectuală.

Din acest punct de vedere, principiile care stau la baza aplicării strategiilor interactive sunt:

1. Construirea propriilor înțelesuri și interpretări ale conținuturilor instruirii geografice;
2. Discutarea și negocierea, nu impunerea obiectivelor;
3. Promovarea alternativelor metodologice de predare – învățare – evaluare ;
4. Solicitarea informațiilor transdisciplinare și analizelor multidimensionale ale realității geografice;
5. Evaluarea mai puțin criterială și mai mult reflexivă, prin metode alternative de evaluare;
6. Promovarea învățării *Geografiei* prin descoperire și rezolvare de situații-problemă.

Rolul profesorului de geografie capătă noi valențe, depășind optica tradițională prin care el era doar un furnizor de informații. În organizarea învățării prin cooperare el devine un coparticipant, alături de elev, la activitățile desfășurate. El însoțește și încadrează elevul în actul de cunoaștere.

Așadar, proiectarea strategiilor didactice constituie o activitate complexă din partea profesorului, care presupune, în primul rând, selectarea, organizarea/combinarea metodelor de învățământ în raport cu finalitățile prognozate, avându-se în vedere:

- modul de abordare a învățării;
- formele de organizare a procesului de predare – învățare – evaluare ;
- auxiliare didactice;
- timpul necesar aplicării strategiilor didactice alese.

În cadrul demersului didactic la *Geografie*, profesorul va utiliza o gamă largă de metode și procedee, îmbinate și corelate sub forma unor modalități metodologice variate. În funcție de conținut și de tipologia lecției, metodele de instruire se îmbină sub diferite forme și se bazează pe mijloace și materiale didactice adecvate, în anumite secvențe ale lecției, pe măsura structurării ei logice.

Numai îmbinarea judicioasă a metodelor de instruire dezvoltă la elevi însușirile proprii ale gândirii: mobilitatea, flexibilitatea, capacitatea de analiză și sinteză, originalitatea gândirii, spiritul de observație, imaginația, capacitatea de transfer și aplicarea cunoștințelor la alte discipline școlare, asigurând astfel caracterul interdisciplinar al instruirii elevilor.

La alegerea metodelor de instruire se va ține cont de câțiva factori:

- **conținutul lecției:** de exemplu, dacă procesul sau fenomenul geografic ce se studiază poate fi observat direct, se va aplica demonstrația în baza intuiției directe; în alt caz se poate utiliza demonstrația bazată pe materialul didactic (hărți tematice, imagini, planșe, filme didactice ș.a.) sau se apelează la imaginația elevilor în descrierea unui element, proces sau fenomen geografic;
- **competența specifică a lecției:** de exemplu dacă se pune accentul pe formarea competenței de raportare a realității geografice la auxiliare/date statistice, grafice și cartografice, în acest caz se vor aplica sarcini practice de lucru, în special, utilizând harta, cu ajutorul cărora elevii își vor forma această competență;
- **particularitățile de vârstă ale elevilor:** strategiile să corespundă particularităților psihogenetice ale elevilor, să fie accesibile de realizat.

Pentru formarea competențelor specifice planificate cadrele didactice pot utiliza toate tipurile de metode:

- **Metode de comunicare orală** (bazate pe limbajul oral, pe cuvântul rostit), care sunt subdivizate în: *a) metode expositive:* descrierea, explicația, instruirea prin înregistrări video ș.a.;
b) metode interactive: conversație euristică, dezbaterile, dezbaterile Phillips 6/6, asaltul de idei, metoda Delphi, jocul de rol, metoda acvariului, metoda mozaicului, sinectica, metoda cubului ș.a.;
- **Metode de comunicare scrisă** (învățare prin lectură): lectură, analiza de text, informarea, documentarea ș.a.;
- **Metode de explorare a realității** (metode de învățare prin cercetare): experimentul didactic, studiul de caz, investigația ș.a.;
- **Metode de învățare prin acțiuni practice:** exercițiul, proiectul, lucrările practice, simularea, ș.a.;
- **Metode de raționalizare a învățării și predării:** activitate individuală cu ajutorul fișelor, instruire programată, instruire bazată pe TIC ș.a.

Profesorul are libertatea și responsabilitatea în alegerea tehnologiilor de formare a competențelor. *Curriculumul la Geografie* orientează profesorul în aplicarea strategiilor didactice formative, aplicarea metodelor active și interactive, aplicarea activităților de învățare axate pe problematizare, investigație, studiu de caz. De asemenea, acest document educațional îi orientează pe profesori la formarea competențelor, la stabilirea interconexiunii dintre competențele specifice, unitățile de competențe, unitățile de conținut și activitățile și produsele de învățare, la realizarea instruirii prin cooperare, la realizarea unei evaluări permanente a performanțelor școlare.

În contextul evaluării formării competențelor vor deveni prioritare metoda proiectelor, investigația, lucrările practice, testarea și realizarea testelor docimologice. Este binevenită aplicarea evaluării asistată de TIC. Evaluările realizate la geografie vor include în mod obligatoriu itemi, rezolvarea cărora necesită conexiuni interdisciplinare, transdisciplinare. Vor fi propuse spre realizare și proiecte integrative, inclusiv proiecte de tip STEM și STEAM, ca metodă de evaluare.

Temele pentru acasă la *Geografie* vor respecta *Instrucțiunea metodică privind Managementul temelor pentru acasă* și se vor organiza sub forma:

- **orală** (lectură, redare argumentată) – sistematic;

- *scrisă* (exerciții de cunoaștere, aplicare, sinteză) – sistematic; temele pentru acasă *scrise* vor fi alternate cu cele *orale*, inclusiv, se recomandă vizionarea la domiciliu: a emisiunilor cognitive, filmelor artistice și documentare. Cadrul didactic va monitoriza elementul de acces la aceste surse și durata produsului media, în așa măsură ca vizionarea acestuia să nu solicite un volum exagerat de timp prin indicarea concretă a timpului în minute (de exemplu filmul: Cristofor Columb – partea a II-a, de la minutul 41).
- *de investigare* (excursii, vizite de studiu în instituții/întreprinderi specializate, interviuri, machete, proiecte, inclusiv digitale, experimente) – la necesitate.

**GHID
DE IMPLEMENTARE
A CURRICULUMULUI
DISCIPLINAR**

I. REFERINȚE CONCEPTUALE/TEORETICE ALE CURRICULUMULUI LA DISCIPLINA GEOGRAFIE

1.1. Conceptul de curriculum la disciplina *Geografie*

Primul principiu al *Pilonului european al drepturilor sociale* prevede că orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, pentru a dobândi și a menține aptitudini care îi permit să participe în cadrul noii societăți și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă. În acest context, susținem că orice elev are dreptul la studierea *Geografiei*, întrucât, prin intermediul disciplinei date, elevii își formează o viziune adecvată despre planeta pe care trăim – Terra, despre diversitatea naturală și culturală la nivel local, național, regional, european și mondial, necesară pentru a participa activ și pe deplin la viața civică și socială.

Conceptul curriculumului actual la *Geografie*, ediția 2019, se axează pe prevederile actelor normative naționale și recomandările *Curriculumului de bază pentru învățământul general*, reconceptualizat în 2018.

Curriculumul la disciplina *Geografie* pentru învățământul gimnazial este elaborat în baza următoarelor repere conceptuale:

- racordarea conceptului curricular al *Geografiei* la cele mai recente realizări și tendințe în domeniul științelor educației și al științelor geografice pe plan național și internațional, în primul rând prin centrarea pe formarea de competențe și proiectarea sistemului de finalități de studii (competențe, produse ale învățării ș.a.), prin preluarea bunelor practici și ajustarea lor la realitatea geografică a țării noastre;
- asigurarea continuității studierii *Geografiei* în învățământul gimnazial prin menținerea și dezvoltarea punctelor forte ale generațiilor anterioare de curriculum la *Geografie* din Republica Moldova (edițiile 2000, 2006, 2010), îndeosebi în privința sistemului de conținuturi geografice, a structurării și a consecutivității studierii acestora;
- reconceptualizarea *Geografiei* școlare și valorificarea noilor oportunități de studiere a *Geografiei* la un nivel calitativ și de eficiență mai înalt, prin optimizarea sistemului de competențe, conținuturi științifice, activități de predare – învățare – evaluare, în lumina rigorilor actuale;
- realizarea conexiunilor interdisciplinare prin corelarea curriculumului la *Geografie* cu celelalte discipline școlare din învățământul gimnazial, atât prin formularea competențelor (îndeosebi a competenței specifice 4), cât și prin ajustarea conținuturilor, a activităților și a produselor de învățare recomandate etc.

1.2. Demersuri inovative ale curriculumului la disciplina *Geografie*

Inovații de ordin teleologic

Sistemul de competențe la disciplina *Geografie* se încadrează, ca parte componentă, în sistemul de competențe pentru învățământul general în vigoare. În ierarhia competențelor, un nivel superior competențelor specifice la *Geografie* îl au competențele-cheie, cele transversale și transdisciplinare. De asemenea, competențele specifice la *Geografie* sunt precedate de competențele generale și specifice pentru *Educația timpurie* (nivelul 0, conform *Codului educației al Republicii Moldova* nr. 152 din 17.07.2014, cu modificările ulterioare) și cele pentru învățământul primar (nivelul 1, conform *Codului educației*).

Ierarhia sistemului de competențe pentru învățământul general (*Curriculum de bază, sistem de competențe pentru învățământul general, p. 5*):

- **competențele-cheie;**
- **competențele transversale;**
- **competențele transdisciplinare;**
- **competențele generale și specifice pentru *Educația timpurie*;**
- **competențele specifice *Geografiei*;**
- **unitățile de competență la *Geografie* pentru învățământul gimnazial.**

La baza elaborării competențelor specifice *Geografiei* sunt competențele-cheie/transversale prevăzute de documentele naționale (art. 11. Finalitățile educaționale din *Codul educației*) și competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții recomandate de Consiliul Europei (Bruxelles, 22 mai 2018).

În formularea celor 5 competențe specifice disciplinei *Geografie*, s-a ținut cont atât de prevederile documentelor normative menționate mai sus, cât și de tendințele dezvoltării științelor educației și a științelor geografice pe plan național și internațional. Drept reper în redactarea fiecărei competențe specifice a servit *Structura competenței în funcție de finalitate*:

- **acțiune/activitate** reprezentată printr-un verb;
- domeniu redat prin aspecte specifice disciplinei, aspectul condițional al finalității (**domeniul, disciplina, subiectul**);
- **nivel/modalitate/normă** reflectată prin forme, metode, mijloace de realizare a acțiunii;
- **context** reflectat prin situația de învățare, rezultatul propriu-zis, indicator general privind nivelul de realizare a acțiunii sau a produsului în contextul dat de învățare (Tabelul nr. 1.1.).

Tabelul nr. 1.1. Competențe specifice disciplinei Geografie

Verb: acțiune/activitate	Domeniu/ disciplină/ subiect	Nivel/modalitate/ normă	Context/rezultat
Interpretarea	realității geografice	prin mijloace și limbaje specifice	manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului.
Raportarea	realității geografice	la suporturi statistice, grafice și cartografice	dovedind spirit analitic și practic.
Explorarea	unor situații-problemă	ale mediului local, regional și global	demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană.
Investigarea	spațiului geografic	prin conexiuni interdisciplinare	din perspectiva educației pe tot parcursul vieții.
Valorificarea	patrimoniului natural și cultural	sub aspect social, intercultural, antreprenorial	demonstrând spirit civic.

Corelarea dintre competențele-cheie și competențele specifice la *Geografie* este prezentată în tabelul ce urmează.

Tabelul nr. 1.2. Corelarea dintre competențele-cheie și competențele specifice

Competențele specifice la disciplina <i>Geografie</i>	Competențele-cheie din <i>Codul educației al Republicii Moldova (2014)</i>	Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții recomandate de Consiliul Europei (Bruxelles, 2018)
1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului.	a), b), c) Competențe de comunicare (în limba română, în limba maternă, în limbi străine); f) Competențe de a învăța să înveți.	1. Competențe de alfabetizare; 2. Competențe multilingvistice; 5. Competențe personale, sociale și de a învăța să înveți.
2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic.	f) Competențe de a învăța să înveți.	5. Competențe personale, sociale și de a învăța să înveți.

3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană.	g) Competențe sociale și civice.	5. Competențe personale, sociale și de a învăța să înveți; 6. Competențe cetățenești; 8. Competențe de sensibilizare și expresie culturală.
4. Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții.	d) Competențe în matematică, științe și tehnologie; g) Competențe sociale și civice.	3. Competențe în domeniul științei, al tehnologiei, al ingineriei și al matematicii; 5. Competențe personale, sociale și de a învăța să înveți.
5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural sub aspect social, intercultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic.	g) Competențe sociale și civice; h) Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă; i) Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.	5. Competențe personale, sociale și de a învăța să înveți; 6. Competențe cetățenești; 7. Competențe antreprenoriale; 8. Competențe de sensibilizare și expresie culturală.

Gradul de corelare dintre competențe este diferit bineînțeles, însă contează, în special, faptul că, prin studierea *Geografiei* și formarea celor 5 competențe specifice disciplinei, se contribuie la formarea unor competențe-cheie/transversale la elevi, **cea ce, în fond, trebuie să constituie scopul prioritar al procesului educațional la Geografie, și nu studierea în sine a unor conținuturi științifice de caracter geografic.**

Din competențele specifice derivă unitățile de competență, care se dezvoltă la elevi pe parcursul unui an școlar și prin care se contribuie la formarea competențelor specifice. Unitățile de competență sunt proiectate pe domenii (1. Cunoaștere și înțelegere; 2. Aplicare și operare; 3. Integrare și transfer). Astfel, la competențele specifice 1 și 2, unitățile de competență acoperă toate cele 3 domenii, iar la celelalte competențe specifice – doar 2 domenii, ajungându-se la un total de 12 unități de competență la toate clasele. De exemplu, în clasa a V-a, la competența specifică 2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic, sunt prevăzute 3 unități de competență:

Tabelul nr. 1.3. Categoria pe domenii a unităților de competență

2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice, utilizând semne convenționale.	de <i>Cunoaștere și înțelegere</i>
2.2. Localizarea elementelor geografice pe reprezentări grafice și cartografice după punctele cardinale.	de <i>Aplicare și operare</i>
2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice.	de <i>Integrare și transfer</i>

Structurarea unităților de competență după principiul gradualității presupune formarea progresivă a acestora, prin creșterea gradului de complexitate/dificultate de la un an de studii la altul. De exemplu, la competența specifică 3, formarea graduală a liniei de unități de competență va urma traseul:

Tabelul nr. 1.4. Structura unităților de competență după principiul gradualității

Competența specifică	Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a	Clasa a IX-a
3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană.	3.2. Distingerea ghidată a cauzelor unor situații-problemă ale mediului la nivel local.	3.2. Recunoașterea dirijată a relațiilor cauză-efect în cadrul unor situații-problemă ale mediului la nivel regional.	3.2. Compararea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional în baza unui algoritm.	3.2. Realizarea studiilor de caz privind soluționarea unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național.	3.2. Deducerea unor măsuri de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național.
Gradul de complexitate/dificultate	Presupune doar distingerea (identificarea) de către elev a cauzelor unor situații-problemă din mediul local (mai cunoscut elevului), prin ghidarea de către profesor.	Urmărește recunoașterea dirijată (cu implicarea profesorului) de către elev a relațiilor cauzale ale unor situații-problemă ale mediului la nivel regional (în cadrul continentelor studiate).	Presupune abilitatea elevului de a compara anumite situații-problemă ale mediului la nivel regional (în cadrul continentelor și al oceanelor studiate), aplicând un algoritm dat.	Prevede unele studii de caz la nivel local (din localitate) și național (din țară) privind căutarea unor soluții la situațiile-problemă ale mediului natural, deoarece se studiază natura țării noastre.	Prevede analiza unor situații-problemă ale mediului local (din localitate) și național (din țară), cu deducerea unor posibile măsuri (acțiuni) de soluționare de către elev.

Subliniem faptul că unitățile de competență formate la o anumită clasă servesc ca bază pentru unitățile de competență din clasele superioare, fără a mai fi menționate ulterior.

În procesul de proiectare didactică, profesorul va urmări relaționarea competențelor de diferite categorii ierarhice. Prezentăm 2 exemple de derivare din competențele de nivel superior a celor de nivel inferior și corelarea acestora cu unitățile de conținut, activitățile și produsele de învățare:

Tabelul nr. 1.5. Derivarea competențelor
a) Clasa a V-a (Geografie)

Competențele cheie	Competențe specifice la Geografie	Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare
<p>g) Competențe sociale și civice (<i>Codul educației</i>, 2014).</p> <p>5. Competențe personale, sociale și de a învăța să înveți;</p> <p>6. Competențe cetățenești;</p> <p>8. Competențe de sensibilizare și expresie culturală (Bruxelles, 2018).</p>	<p>3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană.</p>	<p>3.1. Perceperea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local.</p>	<p>Unitatea de conținut: Atmosfera și hidrosfera Tema/Subiectul: Procesele și fenomenele geografice de risc: secetă, furtună, grindină, inundații</p>	<p>3.1. Identificarea unor situații-problemă ale mediului din localitatea natală, prin observare directă și dirijată (poluare, procese și fenomene geografice de risc ș.a.); Completarea unor fișe cu reguli de comportament în cazul unor procese și fenomene geografice de risc; Elaborarea comunicărilor/proiectelor cu referire la unele situații-problemă ale mediului în baza unui algoritm dat.</p>

Tabelul nr. 1.6. Derivarea competențelor
b) Clasa a IX-a (Geografia umană a Republicii Moldova)

Competențele cheie	Competențe specifice la Geografie	Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare
<p>h) Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă (<i>Codul educației</i>, 2014).</p> <p>7. Competențe antreprenoriale (Bruxelles, 2018).</p>	<p>5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural sub aspect social, intercultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic.</p>	<p>5.2. Propunerea unor proiecte de caracter antreprenorial cu referire la patrimoniul natural și cultural național.</p>	<p>Unitatea de conținut: Economia națională (sectorul terțiar) și dezvoltarea sustenabilă Tema/Subiectul: Sectorul serviciilor: structura pe ramuri; comerțul; turismul. <i>Obiective turistice din localitatea natală/țară: exemple de valorificare și promovare (lucrare practică)</i></p>	<p>5.2. Elaborarea unor proiecte de caracter antreprenorial privind valorificarea și protecția patrimoniului natural și cultural național.</p>

Inovații de ordin conținutal

Actualul curriculum pornește de la premisa necesității de a asigura continuitatea conținuturilor științifice de bază ale *Geografiei*, prevăzute de curriculumul anterior, păstrând structura și consecutivitatea studierii acestora, în funcție de gradul lor de complexitate. Totuși, în mod prioritar, accentul principal va fi pus pe caracterul aplicativ, practic, al conținuturilor studiate, raportate la nevoile și interesele elevilor. Conținuturile sunt selectate din perspectiva rolului lor în achiziționarea de către elevi a unor cunoștințe, abilități și atitudini funcționale pentru formarea de competențe.

Prin urmare, au fost introduse unități noi de conținut la toate clasele: *Procesele și fenomenele geografice de risc* (de caracter fizico-geografic) și *Probleme actuale* (de caracter uman-geografic), care presupun studierea unor subiecte de problemă și situații-problemă din mediul geografic local, național (în special, în clasele a V-a, a VIII-a și a IX-a), regional și global (în special, în clasele a VI-a și a VII-a). Abordarea acestora se va realiza atât sub raport științific (de relații cauzale, repartiție spațială, soluționare etc.), cât și sub raport practic, îndeosebi de formare la elevi a unor abilități și atitudini adecvate, a regulilor de comportare și de bune practici. În funcție de posibilitățile reale, este oportună încurajarea implicării personale a elevilor în acțiuni de informare, sensibilizare și rezolvare a unor situații-problemă din mediul geografic al localității natale sau al țării, de implicare în activități de voluntariat, care vizează protecția mediului. Pentru studierea acestor unități de conținut este rezervat bugetul necesar de timp (câte o oră), iar, ulterior, materia studiată se va regăsi și la evaluările sumative.

Cât privește structurarea conținuturilor științifice, în clasa a V-a, se studiază elementele de bază ale *Geografiei* (fizice și umane), reperatele fundamentale referitoare la planeta Pământ și geosferele ei, noțiunile principale din *Geografie*. S-a urmărit trecerea unor noțiuni și denumiri de obiective geografice în clasele mai mari pentru a desconggestionă conținutul curricular din clasa a V-a. A fost exclusă lucrarea practică privind calendarul vremii, întrucât o astfel de activitate se realizează la *Științe*. Subliniem că în clasa a V-a se vor realiza doar exerciții de localizare a elementelor geografice față de punctele cardinale pe hartă și pe teren. De asemenea, la unitatea de conținut „Atmosfera și hidrosfera”, la tema „Temperatura aerului”, se va opera doar cu valori pozitive ale temperaturii aerului atmosferic, întrucât la etapa școlară respectivă elevii studiază la *Matematică* doar numere reale pozitive.

În vederea optimizării conținuturilor științifice și a evitării unor dublări de conținut, în clasa a VI-a, curriculumul prevede studierea doar a continentelor (cele 4 situate preponderent în emisfera sudică), care va continua, în clasa a VII-a, cu celelalte 2 continente, iar la final se vor studia toate oceanele într-o unitate de conținut – „Oceanul Planetar”. Conținuturile care se referă la rețeaua de grade a hărții geografice au fost transferate în clasa a VII-a, prin racordare la conținuturile studiate la *Matematică* (unitățile de conținut „Grade”, „Sferă, corpul sferic” sunt parte a ultimei unități de învățare din clasa a VI-a).

Prin urmare, în clasa a VI-a, se vor realiza numai exerciții de poziționare a elementelor geografice după punctele cardinale, utilizându-se rețeaua de paralele și meridiane principale, precum și exerciții de determinare a distanțelor pe hartă doar prin aplicarea scării hărții, iar în clasa a VII-a se vor rezolva și exerciții de aplicare a rețelei de grade în determinarea coordonatelor geografice și în calcularea distanțelor pe hartă în grade și în kilometri.

În clasa a VIII-a, la studierea *Geografiei fizice* a Republicii Moldova, pe lângă conținuturile științifice propriu-zise cu referire la natura țării, un accent deosebit va fi pus pe conținuturile ce țin de procesele și fenomenele geografice de risc și cele de protecție a componentelor naturii. Particularitățile generale ale vegetației și ale lumii animale se vor aborda în cadrul aceleiași unități de conținut, întrucât au multe similitudini.

În clasa a IX-a, la studierea *Geografiei umane* a Republicii Moldova, conținuturile științifice din curriculum se vor însuși prin axarea pe problemele actuale de caracter uman-geografic: asigurarea cu resurse naturale, securitatea demografică, energetică, alimentară și regională a țării, promovarea dezvoltării sustenabile ș.a. Activitățile de învățare a acestor conținuturi ar putea cuprinde discuții tematice, dezbateri, mese rotunde, conferințe etc., iar printre produsele recomandate ar fi proiectele (inclusiv cele investigative și antreprenoriale), prognozele, posterele.

Studierea geografiei țării noastre în clasele a VIII-a și a IX-a contribuie atât la extinderea orizontului de cunoaștere al elevilor, cât și la dezvoltarea unor valori și atitudini patriotice și civice.

Cu referire la **lucrările practice** prevăzute de curriculum, accentuăm importanța lor deosebită în formarea unor competențe specifice disciplinei *Geografie*. Suportul metodic de realizare a lucrărilor practice va fi reflectat în manualul și ghidul profesorului pentru fiecare clasă. Cadrele didactice vor ghida elevii pe parcursul celor 3 etape ale procesului educațional: a) de pregătire a lucrării practice la etapa pre-lecție; b) de desfășurare propriu-zisă a lucrării practice la lecție; c) de finalizare a lucrării practice la etapa post-lecție, în caz de necesitate. Notarea elevilor se va face în baza referențialului de evaluare.

Lucrările practice din clasele a V-a, a VIII-a și a IX-a presupun atât activitatea auditivă, cât și aplicații pe teren, în perimetrul școlii (*Orientarea în orizontul local* – clasa a V-a) sau în limitele localității/țării, în funcție de posibilități (cele 2 lucrări practice din clasele a VIII-a și, respectiv, a IX-a), elevii realizând observații directe și indirecte. Lucrările practice din clasele a VI-a și a VII-a se vor realiza în clasă, conform unor algoritmi, prin aplicarea hărților tematice și a atlaselor geografice corespunzătoare.

Inovații de ordin metodologic

În curriculumul actual la *Geografie*, între unitățile de competență, activitățile și produsele de învățare există o legătură directă, acestea corelând între ele. Activitățile de învățare sunt formulate diversificat, punându-se accent pe interacțiunea elevului cu suporturi construite, pe investigația individuală sau în grup și pe implicarea activă a celui educat în procesul formării sale.

Studiile de caz și Produsele de învățare specifice includ un șir de activități/produse, realizarea cărora presupune angajarea activă și interactivă a elevilor în desfășurarea activităților de analiză și dezbateri colectivă/individuală a unui caz, a unei situații-problemă, de identificare și examinare a variantelor de acțiune și de luare a deciziilor în conformitate cu propriul sistem de valori.

Studiul de caz este o activitate aplicativă, bazată pe cunoașterea inductivă, care facilitează trecerea de la particular la general. Studiul de caz devine o activitate de învățare în momentul în care un caz este oferit elevilor pentru: analiză, identificarea elementelor

implicate, determinarea cauzelor și a efectelor actuale, formularea unui diagnostic și a unei prognoze, propunerea unor soluții de rezolvare și deciderea soluției optime de rezolvare, dar poate fi tratat în diferite contexte și ca produs al învățării. *Cazul* reprezintă o situație–problemă particulară, autentică sau ipotetică, modelată sau simulată, care există sau poate exista într-un sistem natural, social sau economic și care necesită un diagnostic și o decizie. Un caz selecționat și pregătit pentru activitatea didactică: este autentic, adică a fost desprins direct din realitate; este o situație-problemă care necesită un diagnostic și o decizie; este o situație-problemă despre care deținem toate datele necesare rezolvării; permite găsirea unei soluții cu șanse de generalizare sau aplicare în condiții similare (constituirea *precedentului*).

Metodologia studiului de caz cuprinde mai multe *etape*:

1. Identificarea sau alegerea cazului. Cazurile discutate la lecție pot fi extrase din emisiunile de actualități, din presă etc., dar neapărat vor face referire la unitatea de conținut studiată. De exemplu, pentru tema „Procese de modelare a reliefului: caracteristici generale și clasificare. Procesele endogene și formele de relief create”, se va alege cazul **Procese și fenomene de risc ale reliefului localității/comunei natale, clasa a VIII-a.**

Competența specifică vizată va fi: Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană.

2. Prezentarea cazului de către cadrul didactic. Datele unui caz pot fi prezentate prin mai multe tehnici:

- text scris, ilustrat cu fotografii, scheme, statistici etc.;
- text însoțit de documente audiovizuale (diapozitive, afișe, fotografii, filme video etc.);
- filme de cinema sau artistice.

Sarcina de lucru: În data de 2 aprilie 2018, o familie din satul Mărcăuți, raionul Dubăsari, a rămas pe drumuri după ce casa de pe malul râului Nistru în care locuia a început să o ia la vale din cauza alunecărilor de teren. Locuința este plină de fisuri și se poate prăbuși în orice moment. În pericol sunt și alți vecini, casele cărora sunt amplasate la câteva sute de metri de malul abrupt. În doar trei zile de când au început alunecările de teren, casa s-a deplasat cu aproape zece centimetri. Între timp, fisurile au devenit destul de mari, iar locuința avariata se poate prăbuși în orice moment. În urma unei ședințe pentru situații excepționale, salvatorii au decis să evacueze familia din casă. Vecinii sunt alarmați și spun că se tem să nu ajungă și ei într-o situație similară. Primarul satului Mărcăuți susține că malul râului Nistru a început să alunece din cauza apelor subterane și a precipitațiilor abundente din ultima perioadă. Pentru a stopa procesul, edilul, împreună cu sătenii, a pompat toată apa din fântânile din zonă. Din cauza alunecărilor de teren, pe malul acestei prăpastii s-au format crăpături de aproape jumătate de metru, fenomenul nu mai poate fi evitat, iar la următoarea ploaie abundentă 15 case s-ar putea prăbuși de la 200 de metri în Nistru. Ce se poate face pentru stoparea fenomenului? Ce se poate face pentru populație?

3. Analiza cazului de către elevi și formularea diagnosticului este una dintre etapele cele mai importante ale cercetării și rezolvării cazului. Analiza situației prezente implică mai multe operații: identificarea elementelor sau a părților integrate cazului; descrierea aspectelor vizibile observate: desfășurarea acțiunii, locul în care s-a constatat cazul, momentul producerii, efectele; identificarea motivelor care au determinat cazul și a factorilor implicați; denumirea fenomenului produs (diagnosticul). Elevii trebuie ajutați să investigheze cazul, coordonatele situației-problemă și să le descifreze corect. În acest sens, cadrul didactic va iniția un dialog, folosind un limbaj clar și sugestiv, astfel încât elevii să perceapă corect situația și să o trateze ca pe o problemă personală, implicându-se în soluționarea cazului ca actori, și nu ca spectatori. Pentru a susține analiza situației prezentate de către elevi, pentru a-i orienta și a-i provoca, se va recurge la diferite întrebări: În ce constă situația-problemă? Care sunt caracteristicile acesteia? Descrieți conflictul apărut! Ce s-a întâmplat în această situație? (desfășurarea) Care sunt „personajele”/elementele implicate? (Cine?) Ce consecințe are acest caz? Care sunt elementele influențate de acest caz? Unde s-a produs ... ? Când s-a produs...? De ce credeți că s-a produs ...? Cum credeți că pot fi remediate lucrurile? Ce soluție credeți că ar fi potrivită? Pentru o investigare detaliată a cazului, elevii pot utiliza analiza SWOT, grupurile având aceeași sarcină sau sarcini diferențiate. Prin analiza SWOT, se studiază concomitent caracteristicile unui subiect: puncte tari și puncte slabe, alături de condițiile externe, oportunități și pericole care îl pot influența. Punctele tari și oportunitățile sunt considerate ca factori sau condiții pozitive, iar punctele slabe și pericolele – ca elemente negative. Pentru clarificarea cazului, elevii se pot documenta prin diverse moduri, în funcție de natura cazului: inițiind o conversație cu profesorul și colegii; la bibliotecă (documentare bibliografică); în contexte reale de viață (documentare practică); prin discuții cu specialiștii sau cu alte persoane; navigând pe Internet etc.

Studiul este finalizat prin formularea unui diagnostic exprimat într-o formă sintetică. În cazul propus spre rezolvare, se conturează riscul (*diagnosticul*) ca alunecările de teren să se intensifice, fapt ce pune în pericol viața oamenilor din satul Mărcăuți.

4. Stabilirea alternativelor de rezolvare. Orice caz necesită o soluție sau mai multe, la care se ajunge prin brainstorming, prin analogii, prin deducții logice etc. Deoarece propunerea a cât mai multor soluții stimulează creativitatea elevilor, aceștia sunt captivați prin întrebări provocatoare: Ce anume ar trebui să dispară pentru ca acest caz să se rezolve? Ce anume ar trebui adăugat pentru soluționarea situației? Care factori ar trebui schimbați? Pentru ca elevii să gândească liber, se vor accepta toate soluțiile propuse, fără comentariul/critica acestora, iar evaluarea lor se va face doar după epuizarea listei de alternative. Pentru problema discutată anterior, se pot propune diferite soluții: 1) evacuarea populației; 2) drenarea apelor; 3) informarea populației ș.a. Încurajați elevii să emită cât mai multe variante de soluționare și să-și expună în comun opiniile și argumentările, să le evalueze, să formuleze judecăți de valoare și să ajungă, în urma discuției colective, la stabilirea variantei optime de soluționare.

5. Compararea soluțiilor prezentate. Dacă s-a lucrat în grupuri în etapele de analiză și de stabilire a alternativelor de rezolvare, atunci fiecare grup va prezenta clasei rezultatele sale, iar dacă s-a lucrat frontal, atunci se vor expune pe scurt alternativele.

După prezentarea variantelor de soluționare a cazului, se va trece la argumentarea și contraargumentarea fiecărei soluții. Se va interveni în activitate prin întrebări: Care sunt argumentele pro/contra acestei soluții? De ce credeți că această soluție este mai bună decât celelalte? Pentru fiecare soluție se vor aduce argumente pro și contra, completându-se graficul T pe tablă.

Argumente pro și contra soluțiilor propuse

Soluții	Argumentele pro	Argumentele contra
1) evacuarea populației din zona de risc		
2) drenarea apelor		
3) informarea populației		

6. Deciderea soluției optime. Stabilirea soluției optime se poate face prin vot, fiecare elev votând una sau mai multe soluții de rezolvare a cazului. Pentru a nu influența opiniile elevilor, nu se anticipează și nu se impune o soluție spre a fi adoptată doar pentru că a fost propusă de către profesor. Prin dialog, se revine la argumentele care au determinat elevii să aleagă această soluție. Chiar dacă un caz a fost soluționat oficial într-un anumit mod, la lecție nu este nevoie ca opinia elevilor să coincidă cu cea a forurilor competente. Există chiar posibilitatea ca elevii să descopere soluții ingenioase, mult mai bune decât cele la care s-a recurs în realitate. Dacă un anumit caz propus elevilor este mai vechi și a fost soluționat, există posibilitatea ca rezolvarea lui să nu fi înlăturat toate consecințele sau chiar unele efecte să se fi amplificat. Deci, elevii au posibilitatea să investigheze și impactul anumitor soluții aplicate deja.

7. Generalizarea soluției. În mod logic, o soluție aplicată în toate cazurile de același fel ar trebui să ducă la rezolvarea lor, însă, pentru că în fiecare caz real intervin foarte mulți factori, generalizarea este dificilă. Astfel, această etapă este necesară, deoarece permite efectuarea comparațiilor. Discuțiile vizează mai multe aspecte:

- Care este cadrul/contextul în care s-a petrecut cazul?
- Care sunt condițiile care au favorizat apariția cazului?
- Unde anume mai există un cadru asemănător în realitate?
- Unde anume mai există această combinație de condiții în realitate?
- Ce s-ar putea face pentru prevenirea acestor cazuri?
- Ce s-ar putea face pentru soluționarea tuturor acestor cazuri? etc.

Evaluarea elevilor care rezolvă cazul urmărește: utilizarea corectă a conceptelor; calitatea argumentelor și a contraargumentelor; originalitatea și calitatea variantelor de rezolvare a cazului; viabilitatea soluției finale; personalizarea noilor achiziții și integrarea lor în sistemul cognitiv propriu.

Explorarea studiilor de caz sunt aceleași situații-problemă ale mediului local, regional și global, iar utilizarea studiului de caz la lecții va responsabiliza elevii, deoarece aceștia:

- se pot confrunța direct cu o situație autentică desprinsă din realitate, prezentată în dimensiunile ei caracteristice, procesul de învățare racordându-se astfel la viața cotidiană;

- utilizează eficient și creativ cunoștințe teoretice pentru rezolvarea practică a cazului;
- formulează întrebări, colectează, selectează și valorifică informații;
- iau decizii și le argumentează;
- învață să acționeze rapid și eficient în situații excepționale;
- își dezvoltă capacități de examinare critică a strategiilor de soluționare, de anticipare a evenimentelor, de organizare, de conducere, de cooperare în echipă;
- învață să asculte, să evalueze opiniile celorlalți, să le compare cu ale lor și să aleagă varianta optimă.

Produse școlare specifice: fișe de observații realizate în baza excursiilor și a vizitelor tematice la unele obiective social-economice din localitate /țară (unități economice, obiective turistice ș.a.), prin ghidarea de către profesor.

Vizita geografică este o deplasare scurtă de cel mult o zi, care oferă posibilitatea revenirii acasă în aceeași zi și care are ca scop cunoașterea unui singur obiectiv, de obicei antropoc.

Destinația unei vizite poate fi o localitate, o întreprindere (unitate economică, piscicolă, centrală electrică, fabrică), o fermă agricolă (viticolă, pomicolă, stână, fermă de animale), o exploatare forestieră, un șantier de construcții, o stațiune de cercetare, o stație de epurare a apei, o stație meteorologică, o stație hidrologică, un observator astronomic, un planetariu, o grădină botanică, o grădină zoologică, diferite muzee (al satului, etnografic, zoologic, botanic, de istorie, de artă, al invențiilor), un șantier arheologic, cetăți, castele, o bibliotecă, universități etc. Vizita este organizată după lecții, la sfârșit de săptămână sau în vacanțe.

Tipuri de vizite în funcție de etapa de pregătire a elevilor la o anumită disciplină:

- *introductive*, care se organizează înaintea predării disciplinei, la început de capitol (de exemplu, vizită la stația meteorologică la începutul studierii unității de învățare „Atmosfera”, clasa a V-a);
- *curente*, care se organizează concomitent cu învățarea disciplinei respective; au rol ilustrativ, demonstrativ, aplicativ; dacă obiectivul fundamental al vizitei este dobândirea de cunoștințe noi, se organizează o lecție-vizită (de exemplu, vizită la SA „Franzețuța” în cadrul unității de conținut „Cultura cerealelor, a plantelor tehnice și industriile de prelucrare”, clasa a IX-a);
- *finale*, care se organizează la sfârșitul predării, cu scopul fixării sau recapitulării cunoștințelor, al ilustrării sau aplicării unor cunoștințe (de exemplu, vizită la aria naturală protejată din imediata apropiere a școlii la finele studierii unității de învățare „Zonele naturale și ariile naturale protejate”, clasa a VIII-a).

Sugestii metodologice privind organizarea vizitei

Pregătirea vizitei cuprinde: formularea obiectivelor; documentarea asupra obiectivului de vizitat (cărți, hărți etc.); alegerea traseului și a obiectivelor de vizitat; deciderea programului activității; alegerea mijloacelor de transport; estimarea costurilor (bilete pentru mijloacele de transport sau pentru intrarea în muzee); obținerea aprobărilor din partea conducerii școlii, a directorului obiectivului de vizitat; obținerea aprobării

pentru fotografiat sau filmat; parcurgerea traseului și vizitarea obiectivului de către profesor; depunerea, la secretariatul școlii, a unei cereri însoțite de un tabel nominal al elevilor, comunicarea datei și a orei sosirii, a numărului și a vârstei elevilor, a scopului urmărit și solicitarea prezenței unui ghid; informarea elevilor asupra obiectivului care va fi vizitat, asupra scopului și a obiectivelor activității; precizarea orei și a locului plecării și întoarcerii, a duratei vizitei; indicarea echipamentului pe care trebuie să-l aibă elevii; indicarea regulilor care vor fi respectate; recomandarea alimentelor necesare în funcție de sezon; elaborarea unui tabel nominal cu elevii în care aceștia semnează că vor respecta regulamentul școlar, regulamentul de circulație și toate regulile stabilite de către profesor.

Desfășurarea vizitei cuprinde: adunarea elevilor la ora și locul stabilit; verificarea nominală a prezenței elevilor; verificarea echipamentului; organizarea deplasării spre obiectivul vizat: reamintirea regulilor, trasarea unor responsabilități concrete pe durata deplasării; deplasarea spre obiectivul de vizitat; sosirea la obiectivul de vizitat; informarea conducerii obiectivului de vizitat de prezența grupului; precizarea scopului și a obiectivelor vizitei; parcurgerea traseului, efectuarea sarcinilor de învățare de către elevi, observarea aspectelor prezentate; notarea informațiilor în funcție de obiective.

Prelucrarea și valorificarea informațiilor cuprinde: analiza, interpretarea, prelucrarea informațiilor; prezentarea rezultatelor și a concluziilor la lecții, în cadrul expozițiilor sau al activităților de cerc prin mijloace scrise (rezumate, eseuri, descrieri, curiozități, referate), mijloace vizuale (hărți, fotografii, desene, diapozitive, filme documentare, albume, eșantioane, schițe, grafice, tabele) și mijloace verbale (discuții, dezbateri, prezentări Power Point).

Excursia geografică este o călătorie cu durată de cel puțin o zi, efectuată în afara localității de reședință, cu un mijloc de transport și care are ca scop culegerea informațiilor prin observare directă și cunoașterea mediului în care trăim. Excursiile sunt organizate în cursul unei zile, la sfârșit de săptămână sau în vacanțe.

Sugestii metodologice privind organizarea excursiei școlare

Pregătirea excursiei cuprinde: stabilirea scopului și a obiectivelor activității; comunicarea intenției directorului școlii și solicitarea acordului acestuia; alegerea traseului și a obiectivelor care vor fi vizitate; stabilirea programului pe zile în funcție de distanța și dificultatea traseului, de numărul și importanța obiectivelor vizitate în fiecare zi, de mijlocul de transport, de locurile de cazare și masă; stabilirea programului zilnic (deșteptarea, ora dejunului, durata deplasării de la un obiectiv la altul, durata pauzelor, ora prânzului, a cinei, ora de culcare; estimarea costurilor în funcție de mijlocul de transport, calitatea și numărul cazărilor și al meselor, numărul de zile ale excursiei, numărul participanților; stabilirea dimensiunii și a structurii grupului; documentarea efectuată de către profesor și elevi; organizarea grupului de elevi (comunicarea scopului, a obiectivelor, a traseului, a locurilor și a condițiilor de masă și cazare, a mijlocului de transport, a alimentelor și a echipamentului necesar, a costului, a sarcinilor pe care le vor efectua înainte, în timpul și după excursie, a regulilor pe care le vor respecta, a datei, orei și a locului plecării și

întoarcerii); semnarea unui tabel nominal prin care fiecare elev se obligă să respecte în excursie regulamentul școlar, indicațiile profesorilor etc.

Desfășurarea excursiei cuprinde: adunarea elevilor la ora și locul stabilit; verificarea nominală a prezenței elevilor; verificarea echipamentului; organizarea deplasării, reamintirea regulilor, trasarea unor responsabilități concrete pe durata deplasării; deplasarea spre obiectivele de vizitat; sosirea la obiectivele de vizitat; explicarea unor aspecte de către ghid sau profesor; efectuarea sarcinilor de învățare de către elevi (observarea aspectelor prezentate; notarea informațiilor în funcție de obiective; adresarea întrebărilor; colectarea unor materiale; efectuarea desenelor, măsurărilor, experimentelor) etc.

Prelucrarea informațiilor este similară celei realizate în cadrul vizitei geografice.

Exemplu de aplicare a vizitei sau a excursiilor geografice:

Tema: *Obiective turistice din localitatea natală/țară: exemple de valorificare și promovare (lucrare practică)*

Competența specifică: Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții.

Unități de competență:

4.2. Investigarea spațiului uman-geografic, utilizând conexiuni interdisciplinare;

5.2. Propunerea unor proiecte de caracter antreprenorial cu referire la patrimonial natural și cultural național.

Exemplu de Fișă de observații pentru vizitele/excursiile geografice

Data: _____

Clasa: _____

Destinația: _____

Obiectivul turistic din localitatea natală/țară: _____

Amplasarea geografică: _____

Mediul înconjurător observat: _____

Scopul: _____

Scurtă descriere: _____

Exemple de:

valorificare	promovare

Criterii de cercetare a valorificării	Observații
Diagnoza stării actuale	
Identificarea nevoilor	
Problema depistată	
Descrierea stării dorite	
Rezultatele stabilite	
Resursele identificate	
Strategia aplicată	
Acțiuni concrete	
Stabilirea responsabilităților și a termenilor	
Soluția propusă	

Criterii de apreciere a gradului de promovare	Observații
Conținut – pliante, emisiuni, cărți, filme cu subiect de actualitate	
Promovare inedită, interesantă	
Prezentarea ca problemă	
Enunțuri clare, concise, variate, convingătoare	
Aspect	

Cercetare în ansamblu

Mediul înconjurător al obiectivului turistic din localitatea natală/țară

- Aspectul general al locației;
- Curățenie;
- Atmosfera din locație;
- Numărul de vizitatori;
- Afișarea și respectarea programului;

Observații:

Comentarii personale (stare indusă observatorului):

Produse sau servicii disponibile:

- varietatea produselor;
- modul de amplasare;
- corectitudinea etichetării;
- prețul (afișare și corectitudine);
- calitatea produsului (unde este cazul)
- modul de expunere;
- design;
- promoții disponibile (discounturi, oferte etc.);
- modalități de plată

Observații:

Comentarii personale (stare indusă observatorului):

1) Alte observații

Concluzii generale:

Alte inovații

Un obiectiv major al curriculumului este realizarea conexiunilor interdisciplinare prin corelarea curriculumului la *Geografie* cu celelalte discipline școlare din învățământul gimnazial, atât prin formularea competențelor (îndeosebi a competenței specifice 4), cât și prin ajustarea conținuturilor, a activităților și a produselor de învățare recomandate etc.

2. REFERINȚE PROIECTIVE ALE CURRICULUMULUI LA DISCIPLINA GEOGRAFIE

2.1. Proiectarea de lungă durată

Implementarea curriculumului dezvoltat la disciplina *Geografie* prevede schimbări atât ale sistemului de competențe și conținuturi geografice, cât și, implicit, ale proiectării didactice.

În procesul proiectării didactice la disciplină, sunt corelate și transpuse componentele curriculumului prin selectarea mijloacelor, a metodelor și a formelor de predare – învățare – evaluare adecvate. Unitățile de competență, unitățile de conținut, activitățile și produsele de învățare selectate vor fi reflectate integral în procesul proiectării.

Modalitatea de detaliere și structurare a unităților de conținut și de timp la disciplină sunt redată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 2.1. *Repartizarea unităților de conținut pe clase și a unitățile de timp recomandate*

Clasa	Unități de conținut	Total ore
a V-a	1. Terra – planeta noastră	6
	2. Litosfera	7
	3. Atmosfera și hidrosfera	11
	4. Biosfera, solul și societatea umană a Terrei	10
a VI-a	1. Continente și bazine oceanice	8
	2. Continentul Africa	7
	3. Continentul America de Sud	8
	4. Continentele Australia și Antarctida	11
a VII-a	1. Rețeaua de grade a hărții geografice	7
	2. Continentul America de Nord	7
	3. Continentul Eurasia	11
	4. Oceanul Planetar	9
a VIII-a	1. Republica Moldova: poziția fizico-geografică și relieful	8
	2. Clima și apele	8
	3. Vegetația, lumea animală și solul	9
	4. Zonele naturale și ariile naturale protejate	9
a IX-a	1. Teritoriul și resursele naturale	6
	2. Populația și așezările umane	8
	3. Economia națională (sectorul primar și secundar)	11
	4. Economia națională (sectorul terțiar) și dezvoltarea sustenabilă	8

Proiectarea didactică de lungă durată reprezintă acțiunea complexă de anticipare a modului de desfășurare a activităților de educație/instruire. Aceasta se va realiza conform recomandărilor MECC, axându-se pe proiectarea unităților de învățare, care vor cuprinde un bloc de lecții ce vor avea o legătură logică tematică, cronologică, în scopul racordării/asocierii elementelor curriculare: competențe specifice, unități de competență, unități de conținut, activități și produse de învățare recomandate.

Proiectarea de lungă durată este un document administrativ, care se elaborează de către cadrul didactic la începutul anului de învățământ. Are un caracter personalizat, ce oferă libertate profesorului în luarea deciziilor referitoare la modalitățile ce le consideră optime în asigurarea procesului educațional la clasă.

La elaborarea proiectului de lungă durată, se va ține cont de următoarele aspecte:

- eșalonarea unităților de conținut în conformitate cu stipulările cadrului normativ privind predarea *Geografiei*;
- eșalonarea unităților de conținut în conformitate cu principiul de abordare a disciplinei *Geografie* recomandate de *Curriculumul național*;
- stabilirea succesiunii parcurgerii unităților de conținut;
- corelarea competențelor specifice/a unităților de competență cu unitățile de conținut vizate;
- stabilirea numărului de ore alocat pentru fiecare unitate de învățare și de conținut;
- stabilirea unui sistem de evaluare complex, specific disciplinei *Geografie*.

Proiectarea de lungă durată cuprinde: antetul; proiectul de administrare a disciplinei și proiectele unităților de învățare.

Antetul proiectării de lungă durată va include: disciplina; numărul de ore semestrial și anual; modelul *Planului-cadru* selectat; numărul de evaluări sumative și lucrări practice, semestrial și anual. Proiectarea de lungă durată se discută la ședința comisiilor metodice, se coordonează cu directorul adjunct pe instruire și se aprobă de către managerul instituției de învățământ.

Indicații pentru completarea rubricilor din antet:

- *nr. de ore la disciplină* se scrie în conformitate cu modelul *Planului-cadru*;
- *nr. de ore semestrial/anual* se calculează în funcție de structura anului școlar, stabilită anual de către MECC;
- *nr. de evaluări sumative*: se proiectează o evaluare inițială la începutul studierii cursului și câte două evaluări sumative pentru fiecare semestru.

Astfel, cadrul didactic va putea crea o viziune de ansamblu asupra procesului didactic la disciplină.

**MODEL DE PROIECT DE LUNGĂ DURATĂ LA GEOGRAFIE GENERALĂ, CLASA A V-A,
SECVENȚIAL, CONFORM CURRICULUMULUI NAȚIONAL, 2019**

Competențe specifice	Unități de competență	Unități de conținut	Noțiuni	Obiective geografice	Nr. de ore	Data	Ob.
	I. Unitatea de învățare „TERRA – PLANETA NOASTRĂ” 6 h						
1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului.	1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte. 1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date conform criteriilor prestabilite. 1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice observate direct sau indirect.	1. Geografie – știința despre Pământ Evaluare inițială – 15’ 2. Particularitățile generale ale Terrei ca planetă: forma și mișcările Pământului (în jurul axei sale și în jurul Soarelui)	Geografie		1		
2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic.	2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice, utilizând semne convenționale. 2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice.	3. Reprezentarea suprafeței Pământului: globul geografic, harta geografică	Glob geografic, hartă geografică, ecuator, paralelă, meridian, pol geografic, continent	Contiente: Eurasia, America de Nord, America de Sud, Africa, Australia, Antarctica	1		
4. Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții.	4.2. Orientarea în spațiul geografic, folosind instrumente și mijloace specifice.	4. Modalitățile și mijloacele specifice de orientare în spațiu			1		
	1.1., 1.2., 1.3., 2.1, 2.3., 4.2.	5. Orientarea în orizontul local (lucrare practică) 6. Evaluare sumativă la unitatea de învățare „Terra – planeta noastră”			1		
					1		

II. Unitatea de învățare: „LITOSFERA” 7 h				
<p>1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului.</p> <p>2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic.</p> <p>3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană.</p> <p>4. Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții.</p>	<p>1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte.</p> <p>1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date conform criteriilor prestabilite.</p> <p>1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice observate direct sau indirect.</p> <p>2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice, utilizând semne convenționale.</p> <p>2.2. Localizarea elementelor geografice pe reprezentări grafice și cartografice după punctele cardinale.</p> <p>2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice.</p> <p>3.1. Perceperea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local.</p> <p>4.1. Identificarea elementelor spațiului geografic, folosind noțiuni din științe, tehnologii și matematică.</p>	<p>Litosferă</p>	<p>1</p>	
	<p>7. Structura internă a Pământului</p>	<p>8. Rocile: magmatice și sedimentare</p>	<p>9. Factorii interni și externi de modelare a scoarței terestre</p> <p>Vulcan, cutremur</p> <p><i>Vulcani:</i> Vezuviu, Etna, Hekla, Kilimanjaro</p>	<p>1</p>
	<p>10. Procese și fenomene geografice de risc: cutremurele și erupțiile vulcanice</p>	<p>11-12. Formele majore de relief continental: caracteristici generale, clasificarea după altitudine</p>	<p>Relief, munte, câmpie, podiș, deal</p> <p><i>Munți:</i> Alpi (vârful Mont Blanc), Carpați, Ural, Himalaya (vârful Chomolungma/ Everest) <i>Podișuri:</i> al Moldovei Centrale, Tibet, al Braziliei <i>Câmpii:</i> a Europei de Est, a Mării Negre, a Mesopotamiei, a Amazonului. <i>Dealuri:</i> Bălănești</p>	<p>1</p>
				<p>2</p>
				<p>1</p>
	<p>13. Evaluare sumativă la unitatea de învățare „Litosfera”</p>		<p>1</p>	

2.2. Proiectarea pe unități de învățare

Curriculumul național vine cu o recomandare referitoare la *proiectarea unităților de învățare*. Ținând cont de faptul că o competență nu poate fi formată într-un timp scurt, cum ar fi, de exemplu, lecția, este logic ca distribuția materiei de studiu să fie realizată de către cadrul didactic pe unități de învățare – unități de conținuturi unite prin respectarea logicii interne a structurării și a consecutivității conținuturilor geografice. Unitatea de învățare este o componentă a procesului didactic, ajutătoare din punct de vedere pedagogic, care include un bloc de lecții pentru care se proiectează competențele specifice și unitățile de competență de realizat, prin prisma unităților de conținut abordate și a activităților de învățare recomandate. Această unitate este deschisă și flexibilă, coerentă din punct de vedere tematic, desfășurată în mod continuu pe o perioadă determinată și finalizată prin evaluare, de regulă, sumativă.

Proiectarea unității de învățare (ca și a fiecărei teme sau lecții în parte) are la bază parcurgerea unui set de întrebări care precizează elementele procesului didactic într-o succesiune logică, în vederea formării competențelor specifice:

- Cu ce scop voi face? Identificarea competențelor specifice, a unităților de competență, în corelare cu unitățile de conținut în proiectarea unității respective de învățare.
- Ce voi face? Selectarea unităților de conținut.
- Cu ce voi face? Asigurarea materialelor necesare pentru buna desfășurare a activităților de învățare, precum și orice alte elemente considerate utile în desfășurarea demersului sau a scenariului didactic, în funcție de propria viziune.
- Cum voi face? Determinarea activităților de învățare, pentru fiecare unitate de învățare: profesorul va selecta pentru fiecare activitate de învățare resursele și unitățile de conținut pe care le consideră necesare pentru realizarea demersului didactic.
- Cât s-a realizat? Stabilirea instrumentelor de evaluare, realizată cu scopul de a evidenția progresele înregistrate de către elevi în raport cu ei înșiși, în procesul de formare a finalităților prevăzute de *Curriculumul național* la disciplină.

Unitatea de învățare va subordona lecția. O unitate de învățare presupune următoarele:

- proiectarea competențelor specifice, a unităților de competență, prin racordare la unitățile de conținut, la activitățile și produsele de învățare recomandate;
- constituirea unui număr de unități de conținut cu caracter unitar;
- realizarea demersului didactic prin intermediul unor activități de predare – învățare – evaluare;
- finalizarea demersului instructiv-formativ în cadrul unității de învățare prin evaluare sumativă.

Unitatea de învățare va cuprinde între 4 și 12 ore de predare – învățare – evaluare.

Model de proiectare: Unitatea de învățare „TERRA – PLANETA NOASTRĂ”

Data	Nr. de ore	Unități de conținut	Unități de competență	Etapele lecției	Activități de învățare	Tehnologie didactică
	1	<p>Geografie – știința despre Pământ</p> <p>Noțiuni: Geografie</p>	<p>1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte.</p> <p>1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date conform criteriilor prestabilite.</p>	<p>Evocare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vizionarea filmului despre începuturile geografiei ca știință https://www.youtube.com/watch?v=HOMx9BIGD_s (2 min); - Explicarea noțiunii noi: <i>Geografie</i>; - Vizionarea filmului despre obiectul și importanța geografiei https://www.youtube.com/watch?v=sO-h-WG2Q-4 (3min). <p>Realizarea sensului</p> <p><i>Activitate în grup:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Descrierea evoluției cunoștințelor geografice în baza unui fragment de text din manual: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Grupul I</i> – Thales; • <i>Grupul II</i> – Herodot; • <i>Grupul III</i> – Eratostene; • <i>Grupul IV</i> – Călătoria lui F. Magellan. - Prezentarea comunicărilor elaborate în grup, în baza surselor studiate. Scrierea informației în caiete. Concluzii. <p><i>Activitate individuală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Completarea tabelului: „Aportul savanților în cunoașterea Pământului”. <p><i>Activitate în perechi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Descoperirea traseului călătoriei lui F. Magellan, utilizând atlasele școlare și hărțile murale. <p>Reflecție</p> <p><i>Activitate frontală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Importanța călătoriei lui F. Magellan în jurul lumii. <p>Extensie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vizionarea filmului „Ramurile geografiei” https://www.youtube.com/watch?v=wJFF8hdHrnc (3min). 	<p>Explorarea informației video și grafice</p> <p>Conversația dirijată</p> <p>Lucrul cu manualul</p> <p>Monitorizarea activității în grup</p> <p>Întocmirea conspectului de reper</p> <p>Exerciții de reprezentare pe hartă a unui traseu</p>	<p>Dicționarul geografic</p> <p>Materiale video</p> <p>Secvențe de film</p> <p>Manualul</p> <p>Portretele unor savanți și călători</p> <p>Atlasul școlar</p> <p>Harta fizică a lumii</p>

2	<p>Evaluare inițială – 15' Particularitățile generale ale Terrei ca planetă: forma și mișcările Pământului (în jurul axei sale și în jurul Soarelui)</p>	<p>1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte.</p> <p>1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice observate direct sau indirect.</p> <p>2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice.</p>	<p>Evaluare inițială – 15' Evocare <i>Activitate frontală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Discuții referitoare la unitățile de conținut studiate anterior: <ul style="list-style-type: none"> a) enumerarea principalelor descoperiri geografice din perioada antică; b) descrierea principalelor descoperiri geografice; c) explicarea importanței călătoriei lui F. Magellan în jurul lumii. <p>Realizarea sensului</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vizionarea filmului „Universul” https://www.youtube.com/watch?v=iHC0piZy1CY (3min). <p><i>Activitate frontală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea formei Pământului, utilizând imagini din manual/surse suplimentare; - Determinarea tipurilor de mișcări ale Pământului, studiind un fragment de text din manual. <p><i>Activitate în grup:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Descrierea particularităților generale ale Pământului ca planetă, în baza studierii unui fragment de text din manual: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Grupul I</i> – dovezile sfericității Pământului; • <i>Grupul II</i> – caracteristicile mișcărilor Pământului în jurul axei sale și în jurul Soarelui; • <i>Grupul III</i> – consecințele și dovezile mișcărilor Pământului în jurul axei sale și în jurul Soarelui. - Prezentarea comunicărilor elaborate în grup, în baza surselor studiate. Scrierea informației în caiete. Concluzii. <p>Reflecție <i>Activitate frontală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Enumerarea consecințelor formei Pământului, utilizând conspectul de reper; - Exerciții de demonstrare a mișcărilor Pământului, utilizând telurii. 	<p>Conversația evaluativă</p> <p>Lucrul cu manualul</p> <p>Construirea schemelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dovezile sfericității Pământului</i> - <i>Consecințele mișcărilor Pământului</i> <p>Lucrul cu manualul</p> <p>Conspectul de reper</p>	<p>Imagini din manual</p> <p>Globul geografic</p> <p>Teluriul</p> <p>Tabele</p>
---	--	---	---	---	---

1	<p>Reprezentarea suprafeței Pământului: globul geografic, harta geografică</p> <p>Noțiuni: <i>glob geografic, hartă geografică, ecuator, paralelă, meridian, pol geografic, continent</i></p> <p>Obiective geografice <i>Continente: Eurasia, America de Nord, America de Sud, Africa, Australia, Antarctica</i></p>	<p>1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte.</p> <p>2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice, utilizând semne convenționale.</p>	<p>Extensie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vizionarea filmului „Ce s-ar întâmpla dacă Pământul nu s-ar mai roti?” https://www.youtube.com/watch?v=uzP7PkjbWOU (4 min 56 s). <p>Evocare <i>Activitate frontală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Enumerarea consecințelor mișcărilor Pământului; - Descrierea dovezilor mișcărilor Pământului; - Expunerea opiniei proprii cu privire la subiectul „Ce s-ar întâmpla dacă Pământul nu s-ar mai roti?” <p>Realizarea sensului</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rezolvarea unui rebus prin intermediul căruia elevii vor descoperi subiectul lecției noi: <i>Globul geografic și harta geografică;</i> - Profesorul explică noțiunile noi: <i>glob geografic, hartă geografică, ecuator, paralelă, meridian, pol geografic, continent.</i> <p><i>Activitate în grup:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Grupul I</i> – deducerea avantajelor și a dezavantajelor globului geografic în baza studierii unui fragment de text din manual; • <i>Grupul II</i> – descrierea elementelor hărților în baza studierii unui fragment de text din manual; • <i>Grupul III</i> – argumentarea importanței utilizării globului geografic și a hărții geografice în baza studierii unui fragment de text din manual. <ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea comunicărilor elaborate în grup, în baza surselor studiate. Scrierea informației în caiete. Concluzii. <p>Reflecție <i>Activitate individuală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de localizare pe harta-contur a ecuatorului, meridianul 0 și polii geografici. <p>Extensie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Localizarea pe harta-contur a obiectivelor geografice, continentele: <i>Eurasia, America de Nord, America de Sud, Africa, Australia, Antarctica.</i> 	<p>Conversația evaluativă</p> <p>Conversația dirijată</p> <p>Rezolvarea rebusului</p> <p>Lucrul cu manualul</p> <p>Experimntul</p> <p>Lucrul cu harta-contur</p> <p>Exercițiul</p>	<p>Globul geografic</p> <p>Harta fizică a lumii</p>
---	---	--	---	--	---

	Modalitățile și mijloacele specifice de orientare în spațiu	2.2. Localizarea elementelor geografice pe reprezentări grafice și cartografice după punctele cardinale. 4.2. Orientarea în spațiul geografic, folosind instrumente și mijloace specifice.	<p>Evocare <i>Activitate frontală:</i> - Discuții în baza temei studiate anterior: • explicarea noțiunilor studiate prin cuvinte proprii: <i>glob geografic, hartă geografică, ecuator, paralelă, meridian, pol geografic, continent;</i> • localizarea pe harta fizică a obiectivelor geografice: <i>Continente: Eurasia, America de Nord, America de Sud, Africa, Australia, Antarctica.</i></p> <p>Realizarea sensului <i>Activitate frontală:</i> - Vizionarea filmului „Orizontul apropiat” https://www.youtube.com/watch?v=xQpHHsWQHAK (1 min); - Identificarea sensului cuvântului <i>orientare</i>; - Vizionarea filmului „Orientarea în spațiu” https://www.youtube.com/watch?v=UAW2zKuuyvM (1min 50 s); - Identificarea mijloacelor de orientare în spațiu, în baza filmului vizionat. <i>Activitate în grup:</i> <i>Grupul I</i> – orientarea în spațiu cu ajutorul busolei; <i>Grupul II</i> – orientarea în spațiu după Soare; <i>Grupul III</i> – orientarea în spațiu după Steaua Polară; <i>Grupul IV</i> – orientarea în spațiu cu ajutorul ceasului. - Prezentarea comunicărilor elaborate în grup, în baza surselor studiate. Scrierea informației în caiete.</p> <p>Reflecție - Identificarea principalelor semne de orientare în spațiu; - Explicarea importanței orientării în spațiu.</p> <p>Extensie - Studiu de caz: Utilizarea semnelor naturii în orientarea în timp și în spațiu în baza observărilor directe și indirecte.</p>	Conversația evaluativă Conversația dirijată Lucrul cu harta Lucrul cu manualul Lucrul cu fișele Lucrul cu harta	Manualul Fișe de lucru
	Orientarea în orizontul local (lucrare practică)	Rezolvarea exercițiilor de: - orientare în spațiu cu ajutorul busolei; - orientare în spațiu cu ajutorul hărții; - orientare în spațiu după punctele cardinale și intrercardinale.			
	1.1., 1.2., 1.3., 2.1, 2.3., 4.2.	Evaluare sumativă la unitatea de învățare „Terra – planeta noastră”	Test de evaluare cu diferite tipuri de itemi		

2.3. Proiectarea de scurtă durată

Proiectarea didactică este o activitate complexă, un proces deliberativ de fixare a pașilor de parcurs în realizarea procesului educațional. De fapt, este și o anticipare a ceea ce dorește să realizeze profesorul împreună cu elevii în cadrul unei activități didactice, ținând cont de competențele curriculare. Proiectarea de scurtă durată include: antetul și demersul didactic/scenariul didactic/desfășurarea lecției/activității.

Un model al proiectului de scurtă durată este prezentat în exemplul de mai jos.

Clasa: a V-a

Disciplina: *Geografie*

Subiectul: *Structura internă a Pământului*

Tipul lecției: de dobândire a cunoștințelor noi și de formare a competențelor.

Data:

Motivația: formarea unor viziuni proprii despre structura internă a Pământului precum și impactul scoarței terestre asupra mediului și a societății umane.

Competențe specifice:

1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului.
2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic.

Unități de competență:

1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte.

1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice observate direct sau indirect.

2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice.

Obiective operaționale:

O₁ – să identifice termeni geografici în diferite contexte, în baza studierii unui fragment de text din manual sau altă sursă literară;

O₂ – să deducă denumirea învelișurilor pământului în baza imaginilor prezentate;

O₃ – să determine caracteristicile învelișurilor interne ale Pământului, analizând informația din manual;

O₄ – să completeze schema „Structura internă a pământului” în baza informațiilor acumulate.

Tehnologie didactică:

Resurse procedurale: discuția dirijată, explicația, observația, analiza, exercițiul, tabelul incomplet, puzzle-ul, studierea textului din manual, analiza hărților, soluționarea unor situații-problemă, manualul, atlasul școlar, imagini, texte literare, mijloace TIC.

Resurse materiale: manualul, imagini cu structura internă a Pământului, TIC, fișe de lucru, scheme.

Forme de organizare a activității: frontal, individual, în perechi, în grup.

Evaluare: conversația de verificare, tabelul incomplet, completarea schemei, rezolvarea întrebărilor-problemă, analiza imaginilor.

SCENARIUL DEMERSULUI DIDACTIC

Evenimente didactice	Ob.	Timp	Activități de predare – învățare – evaluare	Forme de activitate	Tehnologie didactică
Evocarea <i>Implică-te!</i>		7'	<p>1. Vizualizarea filmului: „Structura internă a Pământului” https://www.youtube.com/watch?v=kPGR8261ujg (1 min 30 s).</p> <p>2. Numiți învelișurile interne ale Pământului.</p> <p>4. Completați schema: „Învelișurile interne ale Pământului”.</p> <p>3. Avizarea subiectului/obiectivelor lecției.</p>	Activitate individuală Activitate frontală	Mijloace TIC Manual Scheme Imagini
Realizarea sensului <i>Informează-te!</i> <i>Analizează!</i> <i>Aplică!</i>	O ₁ O ₂ O ₃	28'	<p>1. Definirea noțiunilor noi. - Explicați, prin cuvinte proprii, noțiunea de litosferă, utilizând informația din manual.</p> <p>2. Particularitățile structurii interne a Pământului. - Identificați învelișurile interne ale Pământului, analizând imaginile prezentate.</p> <p>Activitate în grup: Descrierea învelișurilor interne ale Pământului.</p> <p>Grupul I – Caracterizați <i>nucleul</i>, studiind un fragment de text din manual.</p> <p>Grupul II – Caracterizați <i>mantaua</i>, studiind un fragment de text din manual.</p> <p>Grupul III – Caracterizați <i>scoarța terestră</i>, studiind un fragment de text din manual.</p> <p>- Prezentarea comunicărilor elaborate în grup, în baza surselor studiate. Scrierea informației în caiete. Concluzii.</p>	Activitate individuală Activitate în grup	Explicația Analiza Tabelul incomplet Manual Caietul elevului
Reflecția <i>Apreciază!</i> <i>Argumentează!</i>	O ₄	8'	<p>- Completarea schemei „Structura internă a Pământului”, cu denumirea învelișurilor interne ale Pământului.</p> <p>- Caracterizarea comparativă a învelișurilor Terrei. - Aprecierea elevilor.</p>	Activitate în perechi Activitate frontală	Puzzle Schema „Structura internă a Pământului” Metoda RAI
Extensia <i>Acționează!</i>		2'	Explicați care dintre învelișurile interne ale Pământului influențează cel mai mult fenomenele din scoarța terestră. De ce? *Modelați structura internă a Pământului din plastilină.	Activitate individuală	Problematizarea Modelarea

3. REFERINȚE METODOLOGICE ȘI PROCESUALE ALE CURRICULUMULUI LA DISCIPLINA GEOGRAFIE

3.1. Logica și principiile de elaborare a strategiilor didactice în baza curriculumului reactualizat

Imperativul calității în educație obligă la o reconsiderare a demersului educațional al profesorului, astfel încât strategiile didactice elaborate să fie centrate pe învățare și, respectiv, pe cel care învață. Strategia didactică este un termen integrator, care reunește sarcinile de învățare cu situațiile de învățare, reprezentând un sistem complex și coerent de mijloace, metode, materiale și alte resurse educaționale, care vizează realizarea obiectivelor în cadrul demersului didactic. Ea este necesară în orice act pedagogic, ocupând un loc central în cadrul activității didactice, deoarece proiectarea și organizarea lecției se desfășoară în funcție de decizia strategică a profesorului. Astfel, strategia prefigurează traseul metodic cel mai potrivit, cel mai logic și mai eficient pentru abordarea unei situații concrete de predare și învățare. Strategiile didactice, recomandate de curriculumul actual la *Geografie*, promovează o învățare activă, implică o colaborare între elevi care, organizați în microgrupuri, lucrează împreună pentru realizarea unor obiective prestabilite. Cadrul didactic va pune accent pe rolurile de organizator, facilitator și mediator al activităților de învățare, și nu pe rolul de difuzor de mesaje informaționale. Strategiile didactice interactive sunt indispensabile în activitatea instructiv-educativă, fiind aplicate în toate etapele conceperii și ale realizării efective a acestora:

- a) în faza proiectării, atunci când profesorul, raportându-se la celelalte componente ale procesului de învățământ (obiective, conținuturi, timp, forme de organizare etc.), elaborează strategia didactică optimă;
- b) în faza de desfășurare efectivă a activității, strategia didactică devine un instrument concret, care permite realizarea obiectivelor operaționale;
- c) în faza (auto)evaluării, alături de alte componente ale procesului de învățământ, strategia didactică devine „obiect” al evaluării.

Strategiile didactice interactive sunt, în primul rând, cele de învățare prin cooperare și colaborare. Învățarea prin cooperare solicită efort intelectual și practic atât din partea elevilor, cât și din partea profesorului care coordonează activitatea didactică. Utilizând strategia învățării prin cooperare, profesorul trebuie să dețină următoarele competențe:

- *competența energizantă* vizează capacitatea profesorului de a-i face pe elevi să dorească să se implice în activitate, în rezolvarea problemei date. Elevii trebuie încurajați și stimulați să nu se limiteze la prima soluție descoperită, ci să exploreze și să propună soluții alternative;
- *competența empatică* presupune abilitatea de a lucra cu elevii, profesorul reușind să se transpună în situațiile pe care aceștia le parcurg. În acest mod, cadrul didactic își va cunoaște mai bine discipolii și va îmbunătăți comunicarea cu ei;

- *competența ludică* se referă la capacitatea profesorului de a răspunde mesajului elevilor săi prin măiestrie, favorizând integrarea elementelor ludice în activitatea de învățare, pentru a o face mai atractivă și pentru a întreține efortul intelectual și fizic al elevilor;
- *competența organizatorică* se referă la abilitatea cadrului didactic de a organiza colectivul în echipe de lucru, de a menține și a impune respectarea regulilor în cadrul învățării prin cooperare, în grup. Totodată, profesorul este cel care poate interveni în situații-limită, în situații de criză, aplanând conflictele și favorizând continuarea activității în direcția dorită. Cadrul didactic menține legătura dintre intervențiile participanților și subiectul discuției, evitând devierile;
- *competența interrelațională* presupune disponibilități de comunicare cu elevii și este orientată spre dezvoltarea abilităților sociale necesare integrării optime a acestora în colectiv. Toleranța și deschiderea față de nou, precum și încurajarea originalității răspunsurilor elevilor, va avea ca efect crearea disponibilităților profesorului asemănătoare elevilor săi în relațiile cu ceilalți.

Așadar, proiectarea strategiilor didactice constituie o activitate complexă, care necesită, în primul rând, selectarea, organizarea/combinarea metodelor de învățământ în raport cu obiectivele/finalitățile prognozate.

În organizarea și implementarea demersului strategic, cadrul didactic trebuie să țină cont de următoarele idei cu valoare de principii aplicative:

- deplasarea accentului dinspre activitatea de predare spre cea de învățare, centrată pe elev;
- reconsiderarea rolului profesorului ca organizator și facilitator al procesului de învățare, în care sunt implicați elevii;
- conștientizarea necesității implicării elevilor în procesul propriei formări;
- încurajarea și stimularea participării active a elevilor în planificarea și gestionarea propriului parcurs școlar;
- diferențierea demersurilor didactice în raport cu variate stiluri de învățare ale elevilor.

3.2. Strategii didactice de formare a competențelor specifice disciplinei *Geografie*

Curriculum actual la *Geografie* își propune formarea la elevi a competențelor specifice disciplinei prin implicarea lor activă în procesul de învățare. Formarea competențelor prin intermediul strategiilor interactive prezintă un indicator relevant al oricărui demers didactic. Metodele interactive, care se aplică deja în procesul educațional, contribuie atât la formarea competențelor specifice disciplinei, cât și la formarea competențelor-cheie, reclamate de documentele europene ca necesități ale timpului în educația tinerii generații. Recurgerea profesională la o gamă variată de metode tradiționale și interactive denotă contribuția acestora la formarea competențelor specifice *Geografiei*, realizând obiectivele curriculumului actual. Eficiența unei metode depinde de modul în care aceasta este valorificată în contextul didactic, de măsura în care antrenează eforturile

elevilor, de cantitatea de efort intelectual și practic solicitată, de influența pe care o are asupra rezultatelor școlare ș.a.m.d.

Prezentăm în continuare câteva metode și tehnici de formare a competențelor specifice în cadrul demersului didactic la disciplina *Geografie*, treapta gimnazială.

Clasa: a IX-a

Subiectul lecției: *Evoluția numerică și mișcarea naturală a populației*

Unitatea de competență: 3.1. Analiza relațiilor cauzale ale unor situații-problemă social-economice la nivel local și național.

Activitatea de învățare: Evaluarea accentuării crizei demografice la nivel național în baza unor dezbateri.

Tehnica: Discuția de tip broască-țestoasă

Originalitatea acestei tehnici constă în antrenarea grupurilor în timpul discuției generale și în împărțirea rolurilor participanților. În fața fiecărui grup, se situează unul sau doi purtători de cuvânt care cedează, în unele momente, locul unei alte persoane din grup pentru exprimarea opiniei personale. În timpul discuției generale, purtătorii de cuvânt pot comunica cu membrii grupului lor, în anumite momente dificile, asemenea broaștei țestoase, care se retrage în carapace în caz de pericol. **Discuția de tip broască țestoasă** se desfășoară în mai multe etape:

1. Comunicarea sarcinii de lucru

Exemplu: Argumentați afirmația: „Populația Republicii Moldova este în criză demografică”.

- se formează grupuri din cel puțin șase persoane, cu doi raportori la fiecare grup;
- se anunță tema comună propusă spre analiză.

2. Discuția în grupuri

- se analizează tema comunicată în microgrup.

3. Aplicarea procedurii de tip „broască țestoasă”

Toate grupurile își vor păstra pozițiile la mesele lor. Purtătorii de cuvânt, aranjați în fața grupurilor, vor participa atât la discuția comună, cât și la cea din grupurile aferente, așezate în spatele lor. Un purtător de cuvânt va primi sugestiile și observațiile elaborate de către grupul aferent, în timpul discuției generale. În situații de incertitudine sau ambiguitate, purtătorii de cuvânt pot cere să intervină în locul lor un alt membru al grupului.

Profesorul va dirija discuția care poate începe prin raportări scurte din partea moderatorului fiecărui grup.

Exemple de argumente:

- rata natalității în Republica Moldova actualmente este în scădere;
- rata mortalității este în creștere lentă, continuă;
- populația Republicii Moldova a scăzut, în ultimii ani, cu un milion și jumătate de oameni;
- instituția familială pierde din importanță (micșorarea numărului de căsătorii, majorarea nașterilor extraconjugale, amânarea nașterii primului copil, „îmbătrânirea” vârstei de căsătorie);

- apar probleme socioeconomice (creșterea numărului de divorțuri, al familiilor incomplete; bolile cardiovasculare și cele oncologice devin mai frecvente la populația reproductivă);
- este prezentă migrația excesivă a populației de vârstă reproductivă;
- se accentuează depopularea ca rezultat al reducerii numărului de locuitori.

Clasa: a IX-a

Subiectul lecției: *Migrația populației: factori și tipuri de migrații*

Unitatea de competență: 3.2. Deducerea unor măsuri de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național.

Activitatea de învățare: Exprimarea unor opinii despre posibilitățile de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național, ca rezultat al discuțiilor.

Tehnica: FRISCO

Problema: Cum s-ar putea diminua procesul migraționist în Republica Moldova?

1. Clasa se împarte în 4 grupuri. Fiecărui elev din grup îi revine un rol: conservator, exuberant, pesimist, optimist.
2. După distribuirea rolurilor, elevii se grupează astfel: 1 cu 1; 2 cu 2; 3 cu 3; 4 cu 4.

În grupurile numite de către experți, se lansează idei care, ulterior, se discută în grupurile de bază. Etapa va dura 10 minute.

Conservatorul este rezervat și atent. Deși admite posibilități de ameliorare a situației prin soluții noi, apreciază mai mult metodele vechi, soluțiile tradiționale, rezistente în timp.

Ideile conservatorului:

- să fie create mai multe locuri de muncă în sectorul primar;
- să se mărească bunăstarea materială a populației;
- să se reprofileze întreprinderile industriale.

Exuberantul furnizează idei din abundență, practic inacceptabile, imposibil de realizat, fără sorți de izbândă.

Ideile exuberantului:

- oamenii de afaceri din țară să investească în dezvoltarea economiei naționale;
- populația săracă să fie asigurată cu locuințe de către stat;
- salariile bugetarilor să atingă nivelul salariilor din statele membre ale Uniunii Europene ș.a.

Pesimistul este neîncrezător, sceptic față de ideile neprobate de timp.

Ideile pesimistului:

- să ne resemnăm cu gândul că migrația externă va continua să crească;
- să se interzică plecările la muncă peste hotare;
- fiecărui șomer să i se dea o sumă de bani pentru întreținere etc.

Optimistul privește cu încredere în viitor, vede idei strălucite și în soluțiile exuberantului, și în propunerile rezervate ale conservatorului.

Ideile optimistului:

- să fie atrase mai multe investiții în țară;
 - să se dezvolte ramurile industriale exportatoare de bunuri și servicii;
 - să se implementeze proiecte de dezvoltare a mediului rural în Republica Moldova în baza fondurilor investite de către diasporă;
 - să se dezvolte sectorul serviciilor;
 - să fie abordată problema creării locurilor de muncă decente și de calitate pentru populația aptă de muncă în planul de dezvoltare a economiei naționale, în regim de urgență.
3. În grupul de bază problema se discută plenar și unele dintre idei vor fi respinse, altele – acceptate, altele – reformulate sau dezvoltate.
 4. Se desfășoară dezbateri colectiva când reprezentanții diferitor grupuri își pot expune ideile. Este important ca elevii să se mobilizeze și să devină atenți pentru a nu repeta ideile înaintate deja.

Clasa: a VIII-a

Subiectul: *Procesele geografice de risc: alunecările de teren*

Unitatea de competență: Realizarea studiilor de caz privind soluționarea unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național.

Activitatea de învățare: Enunțarea cauzelor, a consecințelor și a măsurilor de prevenire a alunecărilor de teren în baza completării unei fișe.

Tehnica 6/3/5 (brainwriting)

Este asemănătoare brainstorming-ului, doar că se realizează în scris. Ideile noi se scriu pe foi care circulă între participanți. Tehnica se numește 6/3/5, pentru că există 6 participanți în grupul de lucru, care, timp de 5 minute, notează câte 3 idei, fiecare în parte, la subiectul abordat.

Etapele tehnicii 6/3/5:

1. Împărțirea clasei în grupuri: colectivul de elevi este împărțit în grupuri a câte 6 elevi fiecare.
2. Formularea subiectului și explicarea modalității de lucru: fiecare grup primește câte o fișă împărțită în 3 coloane.
3. Desfășurarea activității de grup:
 - pentru subiectul dat, fiecare dintre cei 6 participanți are de notat pe fișă 3 idei, timp de maxim 5 minute;
 - fișele migrează apoi de la stânga la dreapta până ajung la cel dintâi elev;
 - cel care a primit foaia colegului din stânga citește ideile deja notate și încearcă să le completeze, prin formulări noi, adaptându-le, îmbunătățindu-le și reconstruindu-le continuu.
4. Analiza ideilor și reținerea celor mai bune.

Subiectul analizat: *Alunecările de teren: cauze, consecințe, măsuri de prevenire și combatere*

Ideea I	Ideea II	Ideea III
Alunecările de teren reprezintă deplasarea maselor de roci pe versanți sub acțiunea forței de gravitate.	Alunecările de teren pot fi plasate în categoria fenomenelor de risc, care provoacă pagube și daune enorme mediului natural și societății.	Oamenii întreprind măsuri de prevenire și combatere a alunecărilor de teren.
Runda I		
Cauzele alunecărilor de teren sunt diverse. Una dintre ele este prezența versanților cu o înclinare de peste 4-5 grade.	Proporțiile alunecărilor de teren pot fi uriașe. Masele de roci pot bara albia râurilor, creând bazine artificiale de apă.	O măsură eficientă de prevenire a alunecărilor de teren este evacuarea apei de scurgere superficială și subterană.
Runda II		
În categoria cauzelor pot fi incluse caracteristicile fizico-mecanice ale rocilor și ale reliefului.	Dacă nivelul apei în bazinul îndiguit va crește continuu, este posibilă revărsarea ei peste dig și inundarea terenurilor adiacente.	Măsura se realizează prin construirea de grenuri și șanțuri de captare și evacuare a apei.
Runda III		
Alunecările de teren au loc, de obicei, pe versanții constituiți dintr-o alternanță de straturi de roci permeabile și impermeabile care, în stare umedă, au coeziune foarte scăzută.	Masele de roci, deplasându-se pe versant, pot avaria căile de comunicație, rețelele electrice ș.a.	Drenurile construite pot fi sub formă de canale de suprafață sau de fântâni.
Runda IV		
Factorii generatori de alunecări de teren sunt seismele, supraîncărcarea versanților.	Alunecările de teren provoacă pagube mari în agricultură, cauzând pierderi de recoltă.	Dintre lucrările de consolidare a versanților pot fi menționate instalarea zidurilor de sprijin din beton.
Runda V		
Stabilitatea versanților este influențată de defrișări, deșteleniri ale unor pajiști și pășunatul excesiv.	Adeseori, alunecările de teren se produc în apropierea localităților, avariind case și soldându-se cu victime uneori.	O măsură eficientă este împădurirea versanților.

Clasa: a VII-a

Subiectul lecției: Continentul Eurasia. Clima. Factorii de formare a climei

Unitatea de competență: 3.2. Compararea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional în baza unui algoritm.

Activitatea de învățare: Analiza comparativă a hărților tematice în stabilirea legăturilor dintre elementele/procesele/fenomenele geografice.

Tehnica: Cadranale

- Elevii studiază textul din manual și hărțile tematice pentru a scrie câte 3 idei în fiecare dintre cele 4 cadrane, explicând unul dintre factorii de formare a climei.

Radiația solară	Circulația maselor de aer
1. 2. 3.	1. 2. 3.
Relieful	Curenții oceanici
1. 2. 3.	1. 2. 3.

- Fiecare grup elaborează o comunicare geografică în baza ideilor scrise în spațiul cadranelor, explicând factorii de formare a climei.

Clasa: a VII-a

Subiectul lecției: Eurasia. Procesele și fenomenele geografice de risc: seisme, tsunami

Unitatea de competență: 4.2. Realizarea studiilor de caz cu referire la spațiul geografic regional, utilizând conexiuni interdisciplinare.

Activitatea de învățare: Investigarea cazului preluat din mass-media.

Clasa: a VI-a

Subiectul lecției: Apele de suprafață ale continentului Africa

Unitatea de competență:

2.3. Ordonarea ghidată a elementelor, a proceselor și a fenomenelor geografice în reprezentări grafice și cartografice.

3.2. Recunoașterea dirijată a relațiilor cauză-efect în cadrul unor situații-problemă ale mediului la nivel regional.

Activitatea de învățare: Deducerea particularităților generale ale rețelei hidrografice pe continentul Africa în baza interpretării hărții fizice și explicarea cauzelor ce determină aceste particularități.

Tehnica: Tabelul deductiv

Particularități	Cauze
1. Rețeaua hidrografică este repartizată neuniform.	Repartiția geografică a precipitațiilor atmosferice este neuniformă.
2. În deșerturi se întâlnesc văi uscate.	Predomină masele de aer tropicale, uscate și cad puține precipitații.
3. Râurile au multe cascade.	În albiile râurilor ies la suprafață rocile cristaline, formând trepte.
4. Cele mai mari râuri aparțin Bazinului de scurgere al Oceanului Atlantic.	Cea mai mare suprafață îi revine bazinului de scurgere al Oceanului Atlantic, datorită înclinației generale a reliefului.

Clasa: a VI-a

Subiectul lecției: *Continental Africa. Zonele climatice*

Unitatea de competență: 1.3. Descrierea structurată a realității geografice, utilizând termeni specifici.

Activitatea de învățare: Aplicarea algoritmului în descrierea zonei climatice.

Tehnica: Lectură în perechi. Rezumate în perechi

Etapele:

1. Elevii formează perechi ce sunt constante pe tot parcursul activității.
2. Profesorul propune fiecărei perechi să citească un fragment de text, în care se descrie o zonă climatică.
3. Elevii citesc împreună fragmentul, apoi unul dintre ei îl rezumă conform algoritmului:
 - denumirea zonei climatice;
 - poziția geografică;
 - masele de aer predominante;
 - temperatura medie a lunilor ianuarie și iulie;
 - cantitatea anuală de precipitații;
 - regimul anual al precipitațiilor.

Un alt elev îi adresează întrebări colegului care a expus rezumatul, dar ambii încearcă să formuleze răspunsuri.

Rezumatul se scrie în caiet sub formă de tabel.

4. Se prezintă rezumatul de către toate perechile.
5. La sfârșitul lecturii și realizării rezumatului, profesorul se asigură că toți elevii și-au făcut notițele necesare.

Această tehnică este utilă elevilor, deoarece învață să rezume fragmente de conținut, să formuleze întrebări pe baza acestui conținut și să răspundă la întrebări.

CLASA: A IX-A

Subiectul lecției: *Agricultura și industria alimentară: structura pe ramuri; factorii de dezvoltare*

Unitatea de competență: 1.3. Aprecierea realității geografice social-economice prin mijloace și limbaje specifice.

Activitatea de învățare: Analiza unor evenimente social-economice locale și naționale din perspectiva dezvoltării sustenabile.

Metoda: Dezbateri de tip panel

Principiul *dezbaterii de tip panel* constă în formarea unui grup mic de persoane (6 la număr) – *panelul* –, care analizează și dezbate o problemă, în timp ce auditoriul intervine prin mesaje scrise. *Dezbateri de tip panel* reprezintă exercițiul în ansamblu, iar *panelul* este grupul în care se desfășoară discuția. Prin *dezbateri de tip panel* se realizează mai multe obiective:

- asigurarea implicării rapide a tuturor participanților;
- substituirea discursurilor sau a monologurilor cu o discuție mai puțin formală;
- exprimarea ideilor noi, contrastante, într-o manieră nonstresantă;
- implicarea afectivă a participanților în discuție.

Organizarea dezbaterii în panel:

1. **Constituirea panelului.** Panelul este format din 6 elevi care s-au pregătit pentru discuție la subiectul *Avantajele și dezavantajele practicării în Republica Moldova a agriculturii ecologice, care restricționează aplicarea mașinilor agricole și a substanțelor chimice.*
2. **Disponerea în sală.** Membrii *panelului* se așază la o masă și desemnează un *lider-animator*, care va deschide discuția. Ceilalți participanți se plasează în față sau în jurul panelului, pentru a forma auditoriul. Lângă animator se plasează *injectorul de mesaje* (de obicei, acest rol și-l asumă profesorul), care are sarcina de a introduce în discuția *panelului* mesajele auditoriului în momente exacte sau adecvate.
3. **Prezentarea panelului.** Animatorul prezintă membrii panelului sau aceștia se prezintă de sine stătător. Membrii *panelului* expun pe scurt tema și scopul discuției.
4. **Dezbaterea în panel.** Fiecare membru al *panelului* își expune opinia referitoare la subiectul abordat. Membrii auditoriului pot interveni prin mesaje scrise. Bilețelele trimise membrilor *panelului* au culori diferite, în funcție de tipul de mesaj: o culoare – pentru întrebări, alta – pentru sugestii, alta – pentru păreri personale, alta – pentru completări etc. Pentru a nu bloca discuția, mesajele nu sunt comunicate imediat de către *injectorul de mesaje*, excepție fiind doar situațiile foarte importante. În aceste cazuri, e de dorit ca discuția să fie întreruptă pentru citirea și analiza mesajelor/intervențiilor. După dezbaterea acestora, discuția este reluată, fiind posibilă, astfel, formularea altor idei. La final, animatorul sintetizează aspectele discutate.

Clasa: a V-a

Subiectul lecției: *Temperatura aerului*

Unitatea de competență: 1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date conform criteriilor prestabilite.

Activitatea de învățare: Selectarea elementelor geografice date conform unor criterii specifice.

Tehnica: Secvențe contradictorii

Tehnica este utilizată pentru *evocare* și pentru *reflecție*, atunci când subiectul abordat se pretează sistematizării, ordonării într-o succesiune logică a termenilor.

- Profesorul pregătește din timp fișe cu termeni geografici la subiectul *Temperatura aerului*.

Fișele sunt amestecate și expuse pe tablă.

- În cadrul activității, elevii vor primi fișele și vor avea sarcina să le aranjeze într-o ordine pe care o pot explica sau comenta, urmărindu-se legătura cauză-efect, termin-definiție ș.a.
- În baza discuției (fără a recurge la textul din manual), elevii trebuie să aranjeze toate fișele în sistemul ce se proiectează.
- După discuții, elevii aranjează fișele pe tablă în ordinea potrivită, conform deciziei de comun acord a întregii clase.
- Odată atașată, fișa nu poate fi mișcată din locul ei fără acordul general al grupului.
- Elevul care plasează fișa comentează succint această conexiune și motivează aranjarea fișei.

Exemple:

1. Temperatura aerului.
2. Unghiul de cădere a razelor solare la ecuator este mare.
3. Odată cu înălțimea, temperatura aerului scade.
4. Aerul se încălzește de la suprafața terestră încălzită de razele solare.
5. Este starea de încălzire sau răcire a aerului.
6. La ecuator suprafața terestră primește o cantitate mare de radiație solară.

Clasa: a VII-a

Subiectul lecției: America de Nord. Poziția fizico-geografică

Unitatea de competență: 2.3. Caracterizarea realității geografice regionale pe baza suporturilor statistice, grafice și cartografice.

Activitatea de învățare: Elaborarea unui rezumat în baza interpretării suportului cartografic oferit.

Tehnica: Cercul

Cercul este varianta orală a mesei rotunde. Prin tehnica *Cercului*, fiecare membru al grupului (alcătuit din 3-4 persoane), de la dreapta spre stânga, contribuie, sistematic, cu o idee în cadrul discuției, în condiții de egalitate. Tehnica poate fi utilizată la orice etapă a procesului de învățare, inclusiv la evaluare, parcurgând mai multe etape:

1. **Sarcina de lucru:** Elevii vor forma grupuri a câte trei. Fiecare grup se va așeza la o masă. Toți membrii grupului vor spune câte o idee pe care o au despre poziția fizico-geografică a Americii de Nord în baza analizei hărții fizice a continentului. Vor începe de la dreapta spre stânga. Nimeni nu va interveni/nu va comenta ideea expusă de către unul dintre membrii grupului. Un elev va nota ideile grupului.

2. **Activitatea în grupuri.** Exemplu:

- continentul America de Nord este situat integral în emisfera de nord față de Ecuator;
- față de Meridianul 0° este localizat în Emisfera de Vest;
- este scăldat de apele a 3 oceane: Arctic, Pacific și Atlantic;
- America de Nord se desparte de Eurasia prin strâmtoarea Bering;
- în regiunea de sud este întretăiat de Tropicul Racului;
- în regiunea de nord este întretăiat de Cercul Polar de Nord.

3. **Activitatea frontală.** Elevii cu numărul 3 din fiecare grup vor prezenta răspunsul.

Activitatea poate continua în grupurile formate printr-o strategie de realizare a sensului. După formularea ideilor, elevii pot citi textul din manual, în care vor găsi informații pe care le vor compara cu informațiile/cunoștințele extrase din grupul lor. Deoarece cercurile lucrează simultan, cadrul didactic nu poate monitoriza continuu activitatea unui singur grup, ci trece de la un cerc la altul. Dacă profesorul propune să se discute ideile emise în cadrul grupului, acesta poate interveni în situațiile în care este solicitat pentru clarificarea anumitor aspecte.

Tehnica are mai multe avantaje. Elevii sunt determinați să formuleze un răspuns la întrebare și să-l comunice elevilor din grup. Ei au ocazia să asculte opiniile colegilor și să le compare cu propriile răspunsuri. Dat fiind faptul că fiecare elev participă și intervine cu idei în condiții egale, dispar problemele de statut, iar motivația elevilor crește.

Clasa: a VI-a

Subiectul lecției: *Continental Africa. Populația*

Unitatea de competență: 5.2. Descrierea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural din diferite regiuni ale Terrei.

Activitatea de învățare: Evidențierea unor elemente de cultură la nivel regional.

Tehnica: Creioanele la mijloc

Prin intermediul tehnicii *Creioanele la mijloc*, fiecare elev, care învață prin cooperare într-un grup, este obligat să aibă același număr de intervenții în grup ca și ceilalți. Această tehnică poate fi utilizată în oricare dintre cele 3 etape ale cadrului de învățare.

Sarcina de lucru: Elevii formează grupuri de 3 persoane. Citesc textul din manual și stabilesc 10 caracteristici esențiale ale populației din Africa, prin care se deosebește de populația altor continente.

Se va discuta în felul următor: fiecare membru al grupului va spune câte o idee și va plasa creionul său la mijlocul mesei. Cel care are creionul la mijloc nu mai are voie să expună o altă idee până când toate creioanele se află la mijlocul mesei. În acest fel, toți membrii grupului vor contribui cu același număr de idei la discuție și nimeni nu va domina discuția. Elevii au la dispoziție 5 minute pentru a nota ideile în caiet.

Exemple de idei:

- Populația Africii se remarcă printr-o impunătoare varietate etnică.
- Popoarele continentului, care reprezintă în mare parte 2 rase umane – europoidă și negroidă – , vorbesc peste 800 de limbi.
- Rasa negroidă constituie cca 75 la sută din totalul populației continentului Africa, care mai este numit și „continentul negru”.
- În bazinul superior și de mijloc al fluviului Nil locuiesc niloții, considerați cei mai înalți oameni din lume, având o statură cuprinsă între 1,80 cm și 2,25 cm.
- În pădurile ecuatoriale trăiesc pigmeii, numiți „oameni ai pădurii”. Aceștia sunt considerați cei mai scunzi oameni din lume, având o statură sub 1,50 cm.
- Africa este continentul cu cea mai mare pondere a populației rurale.
- În bazinul fluviului Congo, populația locuiește în case sub formă de carapace de broască-țestoasă, cu acoperișul conic. Sunt frecvente casele construite pe piloni de lemn.
- Este originală și vestimentația tradițională, fiind viu colorată, ornată cu multe podoabe: măgele, brățări, inele etc.

Activitate în grupuri. În timp ce elevii discută, profesorul monitorizează activitatea, ridică câte un creion de la mijlocul mesei și cere posesorului să spună care a fost contribuția sa.

Activitate frontală.

Deoarece, în cadrul grupurilor, ideile sunt diferite și trebuie evaluate de către profesor, este bine ca fiecare grup să expună trăsăturile pe care le consideră cele mai relevante/esențiale pentru populația Africii. Caracteristicile fiecărui grup vor fi scrise pe tablă.

3.3. Strategiile și instrumentarul de evaluare a rezultatelor învățării

Evaluarea constituie, alături de predare și învățare, componentul central al procesului de învățământ. Aceasta este principala pârgie de feedback, care oferă informații de autoreglare, și reprezintă un mijloc principal de orientare a activității de învățare a elevilor.

În contextul curriculumului actual, procesul de evaluare a competențelor specifice *Geografiei* se axează pe următoarele principii fundamentale:

1. Evaluarea este un proces permanent, o dimensiune esențială a activității instructiv-educative și o practică efectivă în sistemul educațional național. Această accepțiune include triada unică a procesului educațional modern: predare – învățare – evaluare.
2. Evaluarea stimulează învățarea, formarea și dezvoltarea competențelor. Acest principiu se referă la caracterul stimulator al evaluării. Ea nu trebuie să-i inhibe ori să-i demoralizeze pe actorii procesului educațional, ci, dimpotrivă, să-i încurajeze și să-i stimuleze în realizarea obiectivelor preconizate.
3. Evaluarea se axează pe necesitatea de a compara nivelul de pregătire al elevilor cu obiectivele specifice fiecărui domeniu educațional și cu cele operaționale ale fiecărei activități educaționale concrete. Este inadmisibil (din punct de vedere psihopedagogic și al deontologiei profesionale) să se predea la lecții un subiect și să se ceară la evaluare altceva. Cerințele probelor de evaluare trebuie să fie identice cu cerințele formulate în procesul predării, prin obiectivele anunțate.
4. Evaluarea se fundamentează pe standarde educaționale de stat (standarde de eficiență a învățării la *Geografie*) – obiective orientate spre formarea competențelor (ce va ști?, ce va ști să facă? și cum va fi elevul?) la finele procesului educațional.
5. Evaluarea implică utilizarea unei varietăți de forme, metode și procedee (tradiționale și moderne).
6. Evaluarea este un proces reglator, care determină calitatea activităților educaționale.
7. Evaluarea trebuie să-i conducă pe elevi spre o autoevaluare, o autoapreciere corectă și spre o îmbunătățire continuă a performanțelor obținute.

Evaluările rezultatelor elevilor la disciplina *Geografie* sistematic vor avea în vizor atât standardele de eficiență a învățării disciplinei respective, competențele specifice curriculare, care trebuie să fie formate elevilor la finalizarea treptei de școlarizare, cât și competențele-cheie.

În cadrul activității educaționale, evaluarea este un proces care se realizează continuu și prin intermediul căruia se determină dacă au fost atinse obiectivele preconizate pentru o anumită etapă, dacă rezultatul constituie un succes sau un insucces. Aceasta se realizează prin:

- evaluarea inițială (evaluarea prognostică);
- evaluarea curentă (evaluarea formativă);
- evaluarea finală (evaluarea sumativă).

În activitatea didactică, se folosește, îndeosebi, clasificarea metodelor de evaluare după criteriul cronologic/istoric. În funcție de acest criteriu, distingem:

1. *Metode tradiționale de evaluare*: evaluarea orală; evaluarea scrisă; evaluarea prin probe practice; testul docimologic.
2. *Metode alternative și complementare de evaluare*: observarea sistematică a comportamentului elevului față de activitatea școlară; portofoliul; investigația; proiectul; autoevaluarea etc.

Metodele complementare/alternative de evaluare necesită un timp mai îndelungat de realizare și de evaluare, de aceea au o frecvență mai redusă.

Portofoliul reprezintă un instrument de evaluare complex, care include rezultatele relevante obținute prin diverse metode și tehnici de învățare. El reprezintă cartea de vizită a elevului, înregistrându-i „creșterea” de la un semestru la altul, de la un an școlar la altul sau chiar de la o treaptă de învățământ la alta. Filosofia didactică a acestei forme de evaluare constă în deplasarea accentului de la „ce nu știe și ce nu poate face elevul” spre „ce știe și ce poate elevul” la tema respectivă. Obiectivele unui portofoliu sunt: motivarea elevului prin aprecierea rezultatelor sale și prezentarea experiențelor dobândite, urmărirea dinamicii procesului de instruire. Portofoliul permite: elevilor, să planifice învățarea, să scoată în relief preocupările pentru disciplina *Geografie*; profesorilor, să înțeleagă mai bine necesitățile elevului, iar în funcție de acestea să-și planifice activitățile eficient; părinților, să obțină o imagine amplă asupra demersului didactic. O dată pe semestru cadrul didactic evaluează portofoliul în baza criteriilor comunicate elevilor din timp.

Proiectul reprezintă o activitate de evaluare mai amplă, care începe în clasă, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru, eventual prin începerea rezolvării acesteia, și continuă acasă, pe parcursul a câtorva săptămâni, timp în care elevul se consultă, ori de câte ori e necesar, cu profesorul, și se finalizează de asemenea în clasă, prin prezentarea, în fața colegilor, a unui raport despre rezultatele obținute și, dacă este cazul, a produsului realizat.

Etapile realizării unui proiect:

1. Alegerea temei
2. Planificarea activității:
 - stabilirea obiectivelor proiectului;
 - formarea grupelor;
 - alegerea subiectului în cadrul temei proiectului de către fiecare elev/grup;
 - distribuirea responsabilităților în cadrul grupului;
 - identificarea surselor de informare (manuale, proiecte mai vechi, cărți de specialitate, reviste de specialitate, enciclopedii, persoane sau instituții specializate în domeniu etc.).
3. Cercetarea propriu-zisă
4. Realizarea materialelor
5. Prezentarea rezultatelor cercetării și/sau a materialelor create
6. Evaluarea:

- cercetării de ansamblu;
- modului de lucru;
- produsului realizat.

Structura unui proiect:

- I. Pagina de titlu (pe care, de obicei, se consemnează date sintetice de identificare: tema proiectului, numele elevului, perioada în care s-a elaborat proiectul)
- II. Cuprinsul proiectului (în care sunt indicate: titlul, capitolele, subcapitolele)
- III. Introducerea, prezentarea cadrului conceptual
- IV. Dezvoltarea elementelor de conținut
- V. Concluziile (care, de regulă, sintetizează elementele de referință desprinse în urma studiului temei respective), sugestii, propuneri
- VI. Bibliografia
- VII. Anexele

Criterii de evaluare a proiectului (a produsului finit):

1. Stabilirea scopului proiectului
2. Activitatea individuală realizată de către elev (investigație, experiment, anchetă)
3. Rezultate, concluzii, observații. Aprecierea proiectului în termeni de eficiență, validitate, aplicabilitate etc.
4. Prezentarea proiectului (calitatea comunicării, claritate, coerență, capacitate de sinteză etc.)
5. Relevanța proiectului (utilitate, conexiuni interdisciplinare etc.)

Investigația reprezintă o metodă cu puternice valențe de învățare, dar și un mijloc eficient de evaluare, prin care se solicită rezolvarea unei probleme teoretice sau realizarea unei activități practice, pentru care elevul trebuie să întreprindă o cercetare (documentare, observare a unor fenomene, experimentare) într-un interval de timp stabilit. Investigația oferă elevului posibilitatea de a rezolva o sarcină de lucru în mod creator, în situații de învățare noi sau mai puțin asemănătoare cu cele desfășurate într-un context tradițional, prin lecția clasică. Rezolvarea sarcinii de lucru de către elev poate demonstra, în practică, un întreg complex de cunoștințe și de capacități. Maniera de implementare a investigației trebuie adaptată vârstei elevilor și experiențelor lor intelectuale.

Evaluarea investigației se realizează holistic, evidențiind:

- strategia de rezolvare;
- aplicarea cunoștințelor;
- corectitudinea înregistrării datelor;
- abilitarea elevilor în prezentarea observațiilor și a rezultatelor obținute;
- produsele realizate;
- atitudinea elevilor față de rezolvarea sarcinilor de învățare;
- dezvoltarea unor deprinderi de lucru individual sau de grup.

Testul docimologic este o alternativă și o cale de eficientizare a evaluării tradiționale. Este o probă standardizată, ce asigură o obiectivitate mai mare în procesul de evaluare. Testul docimologic este un instrument de evaluare, alcătuit din mai multe tipuri de itemi, prin intermediul cărora se va evalua nivelul de formare a competențelor specifice curriculare/a unităților de competență.

Recomandări în construirea itemilor pentru testele de evaluare la Geografie

Recomandări privind construirea itemilor cu alegere multiplă:

1. Premisa trebuie să fie clară și concisă;
2. Enunțul nu trebuie să conțină elemente care să sugereze răspunsul corect;
3. Se va evita, pe cât e posibil, utilizarea negației în premisă;
4. Opțiunile trebuie să fie plauzibile și paralele;
5. Printre opțiuni există un singur răspuns;
6. Formularea opțiunilor (într-un enunț dezvoltat sau succint) să nu constituie un indiciu de selectare a răspunsului corect;
7. Itemul trebuie să fie specificat: formularea lui va evita situația în care elevii vor putea răspunde fără a fi studiat materialul.

Exemplu: Citește enunțurile de mai jos și variantele de răspuns. Încercuiește litera care corespunde variantei corecte (poate fi doar una).

1. *Raionul administrativ ce nu are hotar cu România este:*
a) Briceni b) Dondușeni c) Glodeni d) Fălești
2. *Apele minerale, după destinația lor economică, sunt resurse:*
a) industriale b) cu destinație multiplă
c) agricole d) recreaționale
3. *Din cele enumerate, cea mai mare înălțime o are dealul:*
a) Vădeni b) Rădoaia c) Măgura d) Rediul
4. *Afluentul de dreapta al Răutului este râul:*
a) Cubolta b) Căinar c) Cula d) Camenca

Recomandări privind construirea itemilor cu alegere duală:

1. Se evită enunțurile prea generale, precum și cele cu caracter explicit (de la sine înțeles);
2. Nu se introduc 2 idei într-un enunț;
3. Enunțurile se formulează într-un limbaj științific adecvat și în corespundere cu vârsta elevului;
4. Formularea enunțurilor, atât pentru afirmațiile false, cât și pentru cele adevărate, trebuie să respecte, aproximativ, același număr de cuvinte;
5. Enunțurile referitoare la modalitatea de a răspunde și la modul de judecată a elevului se formulează clar.

Exemplu: Citește afirmația de mai jos. Dacă afirmația este adevărată, încercuiește litera „A”, iar dacă este falsă – litera „F” și scrie în locul cuvintelor evidențiate alte cuvinte, ce fac afirmația adevărată.

- A F** Speciile de arbori din pădurile noastre, cele mai valoroase din punct de vedere economic, sunt: *frasinul* și *arțarul*.
- A F** Sub vegetația ierboasă hidrofilă se formează solurile *aluviale*.
- A F** În structura pe grupuri de vârstă a populației Republicii Moldova, predomină persoanele în vârstă de *peste 60 ani*.

Recomandări privind construirea itemilor de tip pereche:

1. Numărul premiselor și cel al răspunsurilor trebuie să fie inegal, micșorând probabilitatea de ghicire;
2. Numărul răspunsurilor este mai mare decât cel al premiselor;
3. Coloana din dreapta conține cele mai multe elemente;
4. În ambele coloane, elementele sunt scrise într-o succesiune anumită pe aceeași pagină;
5. Răspunsurile trebuie formulate clar, succint și fără „sugerarea” unei variante posibile de răspuns pentru o anumită cerință;
6. În enunț, se va preciza dacă elementele din coloana răspunsurilor vor fi folosite o singură dată sau de mai multe ori.

Exemplu: În coloana A sunt indicate specii de arbori, iar în coloana B – caracteristici și areale de răspândire a lor. Scrieți pe liniile din coloana A cifrele corespunzătoare din coloana B.

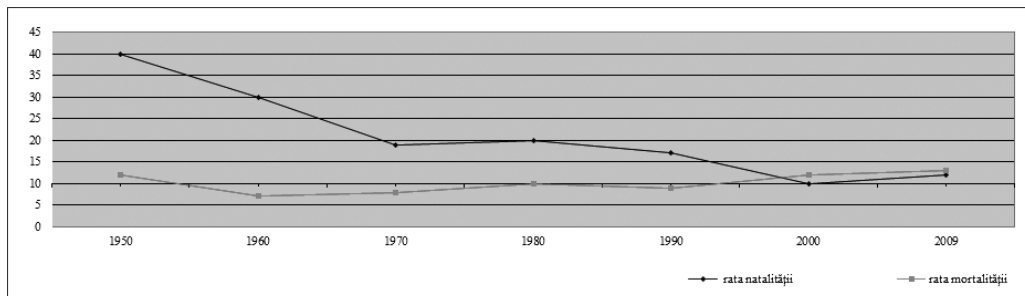
Coloana A	Coloana B
_____ Stejarul comun	1. Se întâlnește în vestul și centrul Podișului Codrilor, la altitudini de 300-350 m.
_____ Gorunul	2. Este o specie mediteraneană, adaptată la condiții de climă aridă.
_____ Stejarul pufos	3. Este răspândit în nordul și centrul republicii, la altitudini de până la 250 m, în regiuni relativ umede.
_____ Fagul	4. Arealul de răspândire include Podișul Nistrului și Podișul Codrilor, la altitudini de peste 250 m, în regiunile umede.

Recomandări privind proiectarea unei întrebări structurate:

1. Întrebarea trebuie să ceară răspunsuri simple la început și să crească dificultatea acestora spre sfârșit;
2. Fiecare subîntrebare va fi autoconținută și nu va depinde de răspunsul corect la subîntrebarea precedentă;
3. Subîntrebările trebuie să fie în concordanță cu materialele utilizate (diagramă, grafic, schemă, hartă);
4. Fiecare subîntrebare testează unul sau mai multe obiective;
5. Pentru fiecare subîntrebare, este necesar să se lase un spațiu liber, corespunzător volumului răspunsului.

Exemplu: Analizând graficul, realizează sarcinile propuse:

Dinamica indicatorilor demografici în Republica Moldova

- Indică anul în care a fost înregistrată cea mai mare rată a natalității;
- Explică o cauză ce determină valoarea maximă a natalității în anul indicat;
- Explică o cauză ce contribuie la scăderea ratei natalității în perioada anilor '50-'70;
- Indică perioada în care a fost înregistrată cea mai mare scădere a ratei mortalității;
- Explică o cauză ce a determinat reducerea ratei mortalității în această perioadă;
- Explică 2 cauze ce au determinat creșterea ratei mortalității în ultimele două decenii.

Recomandări privind proiectarea unui item de tip rezolvare de problemă:

- Situația-problemă să fie adecvată vârstei elevului și nivelului de pregătire al acestuia;
- Activitatea să fie în concordanță cu obiectivele și conținuturile studiate;
- În evaluarea activității, să se respecte criteriile de bază, stabilite prin schema de notare.

Exemplu: Analizează datele statistice din sursele propuse și rezolvă sarcinile.

Sursa: A

Resursele de apă ale Republicii Moldova constituie 6,3 mld. m³ într-un an cu cantități de precipitații normale, 4,9 mld. m³ într-un an secetos și 3,4 mld. m³ într-un an foarte secetos.

Sursa: B

Annual, pentru aprovizionarea cu apă a tuturor sectoarelor economiei Republicii Moldova și a populației, sunt necesare $\approx 3,2$ mld. m³.

Sursa: C

Centrala Termoelectrică Dnestrovsc, care are capacitatea energetică de 2,5 mil. kW, consumă ≈ 2 mld. m³ de apă pe an.

- Calculează volumul de apă care revine celorlalți domenii, dacă se știe cât consumă Centrala Termoelectrică Dnestrovsc din volumul total de apă necesar pentru aprovizionarea Republicii Moldova.

2. Calculează câte procente din resursele de apă ale Republicii Moldova (într-un an cu cantități de precipitații normale) consumă Centrala Termoelectrică Dnestrovsc.
3. Expune-ți opinia cu referire la rentabilitatea/avantajul construcției unei noi Centrale Termoelectrice în orașul Soroca, care va avea capacitatea de 5 mln. kW, pentru a rezolva problema energetică a Republicii Moldova. Argumentează răspunsul.

Testul, ca instrument de evaluare, poate fi aplicat la realizarea diferitor tipuri de evaluări după momentul desfășurării. Se utilizează predominant la evaluările inițiale și sumative.

Exemplu de test propus pentru realizarea evaluării inițiale la *Geografie* în clasa a V-a

Durata testului: **15-25 min.**

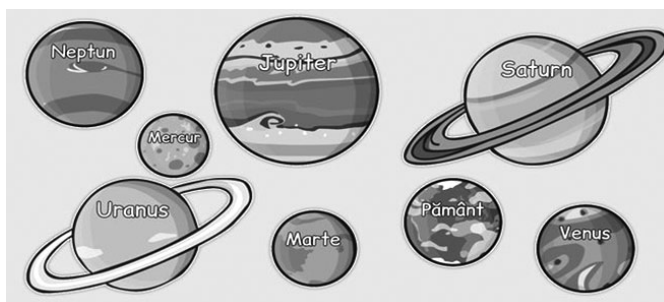
Unități de competență	Obiective de evaluare	Itemi
1.1. Utilizarea unor termeni geografici în contexte simple.	- Să explice o informație geografică, utilizând termenii specifici;	Itemul I
1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date conform criteriilor prestabilite.	- Să enumere obiectele geografice indicate conform unor criterii, utilizând termenii specifici.	Itemul II
2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice.	- Să explice 2 semne locale de orientare în spațiu în baza unei imagini; - Să indice 2 consecințele/acțiuni întreprinse în urma producerii unui proces/fenomen geografic, în baza analizei unei imagini.	Itemul III Itemul IV

I. Explică, prin 2 afirmații, importanța geografiei ca știință:

- a) _____ 2 p
- b) _____ 2 p

II. Utilizând imaginea de mai jos, realizează sarcinile propuse:

- a) Indică câte planete sunt în Sistemul Solar _____ 1 p
- b) Enumeră 4 planete ale Sistemul Solar conform depărtării de Soare _____ 4 p
- c) Numește planeta care are cei mai mulți sateliți naturali _____ 1 p

III. Analizând imaginea de mai jos, explică 2 semne locale de orientare pe teren:

- a) _____ 2 p
- b) _____ 2 p

IV. Analizând imaginea, indică:

- 1) 2 consecințe ale cutremurului:
- a) _____ 1 p
- b) _____ 1 p
- 2) 2 acțiuni întreprinse de către tine în caz de cutremur:
- a) _____ 2 p
- b) _____ 2 p

Baremul de corectare a lucrării de evaluare

Nr. itemului	Scor detaliat	Scor total
1.	Se acordă pentru fiecare afirmație explicată câte 2 p.	4 puncte
2.	Se acordă pentru indicarea numărului de planete – 1 p. Se acordă pentru indicarea fiecărei planete – 1 p. (numai în cazul păstrării succesiunii de la Soare) Se acordă pentru indicarea planetei cu cei mai mulți sateliți naturali – 1 p.	6 puncte
3.	Se acordă pentru explicarea fiecărui semn local de orientare pe teren câte 2 p.	4 puncte
4.	Se acordă pentru indicarea fiecărei consecințe câte 1 p. Se acordă pentru indicarea fiecărei acțiuni câte 2 p.	6 puncte
	Total	20 de puncte

BIBLIOGRAFIE

Cadrul legal și normativ

1. *Cadrul de referință al curriculumului național*, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 432 din 29 mai 2017.
2. *Codul Educației al Republicii Moldova*, modificat LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art. 401, intrat în vigoare din 01.07.16.
3. *Curriculum de bază, sistem de competențe pentru învățământul general*, autori: I. Achiri, N. Bîrnaz, C. Ciorbă, [et. al.]. coord: Vl. Guțu. Aprobat la Ședința Consiliului Național pentru Curriculum, din cadrul MECC al Republicii Moldova din 28.12.2018.
4. *Curriculum național. Aria curriculară educație socioumanistică, disciplina Educație pentru societate clasele V-IX, Științe (clasa a II-IV-a), Istorie (clasa a IV-a)*, aprobat prin ordinul MECC nr. 1124 din 20.07.2018. Chișinău: CEP USM, 2018.
5. *Geografia: Curriculum pentru învățământul gimnazial*, aprobat prin ordinul ME nr. 245 din 27.04.2010. Chișinău: Lyceum, 2010.
6. *Ghidul de implementare a curriculumului modernizat la Geografie pentru treapta gimnazială*, aprobat prin ordinul ministrului educației nr. 597 din 30.06.2011. Chișinău: CEP USM, 2010.
7. *Instrucțiunea privind managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal*. Aprobată prin ordinul MECC nr. 1249 din 22.08.2018.
8. *Legea Republicii Moldova cu privire la Drepturile Copilului*, nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994.
9. *Referențialul de evaluare la Geografie. Instrumentele de evaluare aferente standardelor de eficiență a învățării la disciplina școlară Geografie*, aprobate prin decizia Consiliului Național pentru Curriculum (proces-verbal nr. 2 din 4 aprilie 2014).
10. *Standarde de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal*, aprobate prin ordinul MECC nr. 862 din 07 septembrie 2015.
11. *Standarde de eficiență a învățării*, Ministerul Educației al Republicii Moldova, 2012.
12. *Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului*, aprobate prin ordinul ME nr. 970 din 14 octombrie 2013.
13. *Standardele de dotare minimă a cabinetelor la disciplinele școlare în instituțiile de învățământ general*, aprobate prin ordinul MECC nr. 193 din 26 februarie 2019.
14. *Standardele de eficiență a învățării la Geografie pentru învățământul gimnazial și liceal*, aprobate prin ordinul Ministrului Educației nr. 1001 din 23.12.2011.
15. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația 2020”*, publicată: 21.11.2014 în Monitorul Oficial nr. 345-351; art. nr. 1014.
16. *Strategia Moldova Digitală 2020*, publicată: 08.11.2013 în Monitorul Oficial nr. 252-257, art. nr. 963.
17. *Strategia Națională Educație pentru toți*, publicată: 15.04.2003 în Monitorul Oficial nr. 070, art. nr. 441.

Studii/rapoarte

18. *Evaluarea curriculumului educațional. Aria curriculară: Educația socioumanistică*. O. Dandara, V. Olaru, E. Muraru [et. al.]. coord: Vl. Guțu, Chișinău: CEP USM, 2018.
19. *Evaluarea curriculumului național în învățământul general. Studiu*. Chișinău: MECC, IȘE, 2018.
20. *Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic*. Bucun, N.; Guțu, Vl.; Ghicov A. [et al.] Chișinău: IȘE, 2017.

Literatură în domeniu:

21. Anca M., Ciascai L., Ciomoș F. *Dezvoltarea competențelor didactice și de cercetare în Științele naturii nr. 5*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2007, 196 pag.
22. Ardelean A., Mândruț O. *Didactica formării competențelor: cercetare, dezvoltare, inovare, formare*. Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2012.
23. Barna A., Ciascai L., Ciomoș F. ș.a. *Studi, cercetări și modele în Didactica Științelor naturii nr. 2*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2006, 341 pag.
24. Ciascai L. *Didactica Științelor naturii*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2006, 197 pag.
25. Dulamă M. E. *Cum îi învățăm pe alții să învețe. Teorii și practici didactice*. Cluj-Napoca: Clusium, 2009, 444 pag.
26. Dulamă M. E. *Didactica axată pe competențe*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2010.
27. Dulamă M. E. *Didactica didacticii geografiei*. București: Matrix Rom, 2013, 446 pag.
28. Dulamă M. E. *Fundamente despre competențe. Teorie și aplicații*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2010, 435 pag.
29. Dulamă M. E. *Metodologii didactice activizante*. Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2008.
30. Dulamă M. E. *Metodologie didactică*. Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2008.
31. Dulamă M. E. *Strategii didactice*. Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2000.
32. Goleman D. *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche, 2017, 535 pag.
33. Guțu VI. *Curriculum educațional*. Chișinău: CEP USM, 2014.
34. Guțu VI. (coord.), Chicu V., Dandara O., [et. al.]. *Psihopedagogia centrată pe copil*. Chișinău: CEP USM, 2008.
35. Joița E. (coord.) *Profesorul și alternativa constructivistă a instruirii*. Craiova: Universitaria, 2007.
36. Petty G. *Profesorul azi. Metode moderne de predare*. București: Atelier didactic, 2007, 594 pag.
37. Pogolșa L., Bucun N. [et al]. *Monitorizarea procesului de implementare a curriculumului școlar*. Chișinău: IȘE, 2011.
38. Spinei I. *Politici educaționale în evaluarea rezultatelor școlare: Studiu de politici publice*. Inst. de Politici Publice. Chișinău: Lexon-Prim, 2014.
39. Ulrich C. *Învățarea prin proiecte. Ghid pentru profesori*. Iași: Polirom, 2016, 276 pag.